

Аналіз причин скасування судових рішень, ухвалених судами першої інстанції в 2013 році в апеляційному порядку

В. А. Нежура,

суддя Апеляційного суду м. Києва

Ф. Д. Гулієв,

помічник судді Апеляційного суду м. Києва

Колегією суддів судової палати з розгляду цивільних справ Апеляційного суду м. Києва у 2013 р. в апеляційному порядку переглянуто 14058 справ: 9277 цивільних справ за апеляційними скаргами на рішення місцевих судів та 4772 цивільних справ – за апеляційними скаргами на ухвали місцевих судів.

Із числа розглянутих справ по 4977 справах апеляційні скарги задоволено, з них : по 3048 (3040 скасовано та 8 змінено) за скаргами на рішення судів; по 1929 справах (1918 скасовано та 11 змінено) за скаргами на ухвали судів. По 172 справах скасовано рішення судів із закриттям провадження у справі в тому числі у зв'язку з не підляганням розгляду справи в порядку цивільного судочинства по 43 справах, по 38 справам сторони уклали мирову угоду і вона визнана судом. По 29 справах скасовано рішення із залишенням позовів без розгляду.

Найбільше помилок місцевими судами було допущено при розгляді таких категорій справ: спори, що виникають із договорів – скасовано 1169 рішення; спори про відшкодування шкоди по не договірних зобов'язаннях – 351; спори, що виникають з сімейних правовідносин – 352; спори, що виникають з житлових правовідносин – 324; спори, що виникають із трудових правовідносин – 223; спори про право власності та інші речові права – 193; спори за спадковими правовідносинами – 83 рішення; спори про захист прав споживачів – 43; спори, що впливають із земельних правовідносин – 24; інші справи позовного провадження – 147; справи окремого провадження – скасовано 51 рішення.

Ст. 309 ЦПК України передбачено підстави для скасування рішення суду першої інстанції і ухвалення нового рішення або зміни рішення. Такими підставами є неповне з'ясування обставин, що мають значення для справи; недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд вважає встановленими; невідповідність висновків суду обставинам справи; порушення або неправильне застосування норм матеріального та процесуального права, а також розгляд і вирішення справи неповноважним судом, участь в ухваленні рішення судді, якому було заявлено відвід на підставі обставин, що

викликали сумнів у неупередженості судді, і заяву про його відвід визнано судом апеляційної інстанції обґрунтованою, ухвалення чи підписання рішення не тим суддею, який розглядав справу.

З метою використання зазначеного аналізу судами першої інстанції при вирішенні справ, подібних, за характером правовідносин в подальшому. Апеляційний суд вважає за необхідне провести аналіз причин скасування рішень місцевих судів за категоріями розгляду справ. Нижче наводяться найбільш поширені помилки суддів, при розгляді конкретних категорій справ.

Спори що, виникають з кредитних правовідносин

Прикладом порушення або неправильного застосування судами норм матеріального права при вирішенні даної категорії справ може бути, зокрема, рішення Голосіївського районного суду м. Києва від 08.04.2013 року, яким був частково задоволений позов ПАТ «Д.» до П. про стягнення заборгованості за кредитним договором. Суд зменшив суму заборгованості по комісії з 3261 грн. до 500 грн., керуючись положеннями ч. 4 ст. 551 ЦК України, з тих підстав, що сума комісії значно перевищує суму заборгованості по тілу кредиту і становить 1875 грн. Скасовуючи рішення в цій частині, суд апеляційної інстанції зазначив, що заборгованість по комісіям за своєю сутністю не є неустойкою, а є платою за обслуговування кредиту, і тому до цих правовідносин не можуть бути застосовані правила ч. 3 ст. 551 ЦК України.

З аналогічних підстав Апеляційним судом м. Києва було скасоване інше рішення Голосіївського районного суду від 16.04.2013 р. у справі за позовом ПАТ «Д.» до В. про стягнення заборгованості за кредитним договором.

Судами допускалися помилки при застосуванні строків позовної давності при вирішенні спорів у даній категорії справ. Так, Дарницький районний суд своїм рішенням від 20.06.2013 р. задовольнив позов ПАТ «П.» до Г. про стягнення заборгованості за кредитним договором, у тому числі пеню. Скасовуючи рішення, Апеляційний суд зазначив, що пеня фактично стягнута за період з 11.12.2009 р. по 11.03.2012 р. У суді першої інстанції представником відповідача до ухвалення рішення подавалася заява про застосування позовної давності в один рік, що передбачена ст. 267 ЦК України, до пред'явлених вимог в частині пені, яка судом була безпідставно відхилена.

Аналогічна помилка була допущена Дарницьким районним судом при вирішенні справи за позовом ПАТ «П.» до Ш. про стягнення кредитної заборгованості. Суд не врахував, що відповідачка подала до суду заяву про застосування строку позовної давності, до вимог про стягнення неустойки. Рішення районного суду було скасоване рішенням Апеляційного суду від 23.12.2013 р. у частині стягнення пені за несвоєчасне повернення кредиту та відсотків.

Іншим рішенням Дарницького районного суду від 05.08.2013 р. було відмовлено у задоволенні позову ПАТ КБ «П.» до Д. про стягнення заборгованості за кредитним договором. Апеляційний суд своїм рішенням від 24.12.2013 р. скасував рішення суду першої інстанції з тих підстав, що суд не звернув уваги на положення п. 5.5. Умов надання споживчого кредиту фізичним особам, в якому термін позовної давності за всіма вимогами, що можуть виникнути із кредитного договору, визначений сторонами тривалістю у 5 років. За матеріалами справи строк позовної давності для позивача сплив у листопаді 2013 р., а з позовом він звернувся в травні того ж року.

Солідарна відповідальність боржника та поручителя за окремими договорами поруки

У районних судах виникають певні труднощі при правильному визначенні суб'єктного складу і розподілу відповідальності між позичальником і його поручителями, особливо за наявності кількох поручителів, які уклали окремі договори поруки із банком.

З правової точки зору, це питання врегульовано ст. 554 ЦК України, яка передбачає, зокрема, що поручитель відповідає перед кредитором у тому ж обсязі, що і боржник, включаючи сплату основного боргу, процентів, неустойку, відшкодування збитків, якщо інше не встановлено договором поруки. Особи, які спільно поручилися, відповідають перед кредитором солідарно, якщо інше не встановлено договором поруки. Вказана норма права дає можливість встановлення поруки щодо виконання одного і того ж зобов'язання одночасно з боку декількох осіб. Така порука виникає з підстав її спільного надання у формі укладання одного договору декількома поручителями, і такі поручителі відповідають перед кредитором солідарно з боржником і солідарно між собою. У разі укладання окремих договорів поруки на забезпечення виконання одного зобов'язання, що не заборонено законом, кредитор може пред'явити вимогу до будь-кого із поручителів на підставі відповідного договору, які будуть солідарно відповідати разом із боржником, але вони не є солідарними боржниками між собою, тобто виконання одним із поручителів пред'явленої кредитором вимоги, не дає йому право висунути вимоги до інших поручителів на предмет розподілу тягаря відповідальності перед кредитором.

Прикладом такої помилки може бути рішення Святошинського районного суду від 17.09.2013 р., яким були задоволені вимоги ТОВ «І.Ф.», і стягнута солідарно з поручителів ПП «І.» - К.М. і К.Г заборгованість за кредитним договором. Ухвалюючи нове рішення, Апеляційний суд стягнув заборгованість ПП «І.» перед ТОВ «І.Ф.» окремо із кожного поручителя боржника, оскільки поручителі уклали окремі договори поруки на забезпечення виконання зобов'язань ПП «І.» перед його кредитором.

Спори щодо стягнення заборгованості за кредитними договорами з поручителів та не застосування судами вимог закону відповідно до яких порука припиняється

При вирішенні спорів щодо припинення поруки судом слід виходити із ч. 4 ст. 559 ЦК України, а також роз'яснень, наданих у п. 24 постанови Пленуму ВССУ № 5 від 30.03.2012 р. «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин».

Апеляційним судом частково змінено рішення Голосіївського районного суду в справі за позовом К. до ПАТ «Р.» про визнання недійсним кредитного договору та договору іпотеки, визнання припиненим договору поруки. Рішенням Деснянського районного суду від 07.05.2012 р. задоволено позов ПАТ «П.» і стягнута заборгованість за кредитним договором солідарно з В. і його поручителів - Ш. і В. Скасовуючи вказане рішення в частині солідарного стягнення заборгованості зі Ш. і ухвалюючи нове про відмову в задоволенні позову в цій частині. Апеляційний суд зазначив, що строк виконання основного зобов'язання закінчився 15 жовтня 2009 р., а і доказів того, що позивач (кредитор) протягом встановлених законом шести місяців звертався до поручителя з вимогою про сплату заборгованості по кредиту в ході розгляду справи надано не було.

Суди першої інстанції при розгляді справ також не звертають уваги на ту обставину, що, укладаючи кредитні договори і договори поруки, їх сторони окремо визначають строки позовної давності щодо вимог, які можуть бути заявлені при виконанні вказаних договорів. Наприклад, рішенням Апеляційного суду м. Києва від 17.12.2013 р. було скасовано рішення Деснянського районного суду від 23.10.2013 р., яким було відмовлено у задоволенні позову ПАТ «П.» до Ш.О. і її поручителя Ш.В. про стягнення заборгованості за кредитними договорами.

Скасовуючи рішення, апеляційний суд зазначив, що суд першої інстанції не звернув увагу на те, що згідно із умовами укладеного позивачем кредитного договору із Ш.О., і договору поруки із Ш.В., строк в межах якого сторони можуть звернутися із вимогою про захист свого права або інтересу становить п'ять років. Така умова не суперечить вимогам чинного законодавства.

Строк виконання кредитного договору сплинув 20.08.2009 р., а з позовом в суд банк звернувся в травні 2013 року, тобто в межах передбаченого договором строку.

Аналогічну помилку допустив Голосіївський райсуд при розгляді справи за позовом К. до ПАТ «Р.», ТОВ Виробнича фірма «П.» про визнання недійсним кредитного договору та договору поруки і зустрічним позовом ПАТ «Р.» до Кулікова Ю.О. про стягнення заборгованості.

Спори за позовами банків про стягнення заборгованості за кредитними договорами, шляхом звернення стягнення на предмет іпотеки

Труднощі при вирішенні даної категорії справ виникають у зв'язку із чітко невизначеною законодавчою базою, яка підлягає застосуванню, оскільки норми, які регулюють зазначені правовідносини, закріплені, зокрема, в Цивільному і Житловому кодексах України, законах України «Про іпотеку» та «Про виконавче провадження».

Крім правильного застосування норм матеріального і процесуального права при вирішенні справи по суті, особливо слід звернути увагу на зміст резолютивної частини такого рішення, яке повинно відповідати не тільки ст. 214, 215 ЦПК України, а й ст. 39 Закону України «Про іпотеку».

Рішенням Подільського районного суду від 21 січня 2013 р. частково задоволений позов ПАТ «Б.» і стягнуто з Б. на його користь заборгованість у розмірі 20894384 грн 87 коп. Також в рахунок погашення заборгованості звернуто стягнення на три автомобілі, які є предметом договору застави. Відповідач оскаржив вказане рішення в апеляційному порядку з тих підстав, що в рішенні суду не зазначена початкова ціна реалізації заставного майна, що свідчить про неповне з'ясування судом обставин справи. Задовольняючи частково апеляційну скаргу та скасовуючи рішення, суд апеляційної інстанції виходив з того, що відсутність у резолютивній частині рішення конкретно визначеної початкової ціни реалізації предмета застави не є підставою для скасування рішення, і наведена неповнота може бути усунута на стадії апеляційного перегляду справи, відповідно до ч. 2 ст. 592 ЦК України, а також роз'яснень, наданих у згаданій вище постанові ВССУ № 5 від 30.03.2012 р., які передбачають, що початкова ціна реалізації предмета застави може бути визначена і сторонами, але суд вправі зазначити в резолютивній частині рішення, що початкова ціна встановлюється на рівні не нижчому за звичайні ціни на цей вид майна на підставі оцінки, проведеної суб'єктом оціночної діяльності на стадії оцінки майна під час проведення виконавчих дій.

Спори про стягнення боргу за договором позики

Одним із проблемних питань є правомірність стягнення суми боргу за договором позики не тільки із позичальника, але й з його дружини (чоловіка), як дали згоду на отримання іншим подружжя позики. Наприклад, рішенням Голосіївського районного суду від 05.11.2013 р. задоволено позов Ц. і стягнуто солідарно із К.О. і К.Л. суму боргу за позику в розмірі 11594863 грн. Скасовуючи рішення суду першої інстанції в частині солідарного стягнення суми боргу із К.Л., апеляційний суд зазначив, що оскаржуване рішення є правильним по суті щодо встановлених обставин, які стосуються факту укладання договору позики і розміру заборгованості, яку слід стягнути на користь позивача. Однак помилковим є висновок суду, що К.Л., будучи дружиною позичальника К.О., давала згоду на отримання коштів, які в подальшому були використані на потреби сім'ї, і тому вона повинна нести відповідальність поряд із своїм чоловіком за виконання зобов'язань останнього за позику. Колегія суддів у своєму рішенні вказала, що К.Л. не є стороною за договором позики, його не підписувала, а доказів того, що позичені гроші використані в інтересах сім'ї, суду в ході розгляду справи надано не було.

Наведена справа є прикладом неправильного застосування норм матеріального права, щодо виникнення прав і обов'язків сторін за договором позики.

Рішенням Святошинського районного суду від 18.07.2013 р. частково задоволено позов К. про стягнення з Ч. суми боргу на підставі розписки складеної у 1998 р., в сумі 1095041 грн. Скасовуючи рішення суду першої інстанції, Апеляційний суд виходив з того, що надана позивачем розписка, на підтвердження існування між ним та відповідачем договору позики, не відповідає вимогам закону, оскільки з її змісту неможливо встановити сторони, а також встановити, чи дійшли сторони домовленості та згоди з усіх істотних умов договору, і зокрема строку виконання зобов'язання та повернення відповідачем грошей.

Спори, що впливають з договорів страхування

Серед даної категорії справ слід виділити справи за позовом фізичних осіб до страхових компаній про стягнення страхового відшкодування, на виконання існуючих між ними договорів страхування, групу справ за позовами фізичних осіб про відшкодування майнової і моральної шкоди завданої в результаті дорожньо-транспортної пригоди, що пред'явлені до відповідачів, що заподіяли вказану шкоду і страхових компаній, а також справи за позовами страхових компаній, які вони пред'являли в порядку регресу.

Рішенням Апеляційного суду м. Києва від 30.10.2013 р. скасовано заочне рішення Подільського районного суду від 12.09.2013 р., яким задоволено позов А. до ПАТ «Д.», третя особа: Т. про стягнення страхового відшкодування. Задовольняючи позовні вимоги, суд апеляційної інстанції виходив з того, що норми права, які регулюють спірні правовідносини сторін, не містять заборони на відступлення потерпілою особою права вимоги страхового відшкодування у страховика будь-якій іншій особі, в тому числі страхувальнику, який у добровільному порядку, у зв'язку з неправомірною поведінкою страховика, відшкодував потерпілій особі заподіяну шкоду.

Рішенням Голосіївського районного суду від 18.09.2013 р. позов М. до ВАТ НАСК «О.» про стягнення суми страхового відшкодування задоволено частково. Підставою подачі позову було те, що страхова компанія відмовлялася від виплати страхового відшкодування на виконання укладеного між сторонами договору страхування цивільної відповідальності власника транспортного засобу. Задовольняючи частково позовні вимоги М., суд першої інстанції виходив з того, що позовні вимоги в частині стягнення відшкодування та пені підтверджені належними та допустимими доказами і ґрунтуються на вимогах закону.

Скасовуючи рішення районного суду і відмовляючи у задоволенні позову, Апеляційний суд зазначив, що за результатами транспортно-трасологічного дослідження, що було проведене за заявою страхової компанії і надане суду першої інстанції, вбачається технічна неспроможність версії позивача щодо обставин і механізму дорожньо-транспортної пригоди, і такі висновки експертів були безпідставно не взяті районним судом до уваги, що призвело до неправильного вирішення справи.

Рішенням Святошинського районного суду від 18.07.2013 р. частково задоволено позов Р. до П., АСК «О.» про відшкодування шкоди. Скасовуючи вказане рішення районного суду, суд апеляційної інстанції у своєму рішенні від 30.11.2013 р. зазначив, що суд безпідставно надав перевагу висновку № 228 експертного товарознавчого дослідження щодо оцінки завданої позивачу шкоди, відхиливши висновок з цього ж питання судової автотоварознавчої експертизи №14\2.

Рішенням Святошинського районного суду від 28.05.2013 р. задоволено позов ПрАТ «С.» до І. про відшкодування шкоди в порядку регресу, оскільки відповідач не виконав умови укладеного між сторонами договору страхування цивільно-правової від-

повідальності й не повідомив страхову компанію протягом трьох робочих днів про дорожньо-транспортну подію, учасником якої він став.

У своєму рішенні від 27.11.2013 р. Апеляційний суд зазначив, такий висновок суду зроблений без врахування всіх обставин справи, і відмовив у задоволенні позову. В ході розгляду справи було з'ясовано, що страхову компанію повідомив про ДТП не особисто страхувальник, а його приятель, який з'явився на місце події на прохання страхувальника, і з цього приводу був допитаний судом в якості свідка. Крім того, закон не передбачає відповідальності страхувальника перед страховиком у разі повідомлення про страхову подію іншою особою. Визначальним в даному випадку є сам факт повідомлення страхової компанії про страхову подію.

З аналогічних підстав, Апеляційний суд своїм рішенням від 03.12.2013 р. скасував рішення Деснянського райсуду від 04.07.2013 р. і відмовив у задоволенні позову ПрАТ «У.» до Б. про відшкодування в порядку регресу виплаченого страхового відшкодування.

Вирішення спорів про визнання правочинів недійсними

Серед цієї категорії справ можна виділити велику групу спорів, які стосуються визнання недійсними кредитних договорів, з підстав невідповідності їх умов законодавству про захист прав споживачів. Як свідчить практика, вони загалом правильно вирішуються районними судами.

Так, Голосіївський райсуд рішенням від 26.03.2013 р. задовольнив позов ЗАТ «З.» до К., ВАТ «Д.» про визнання недійсним договору купівлі-продажу автомобіля від 27.12.2007 р., а також договору застави цього автомобіля з тих підстав, що дії позивача при укладенні договору купівлі-продажу не були спрямовані на реальне настання правових наслідків, а на момент укладання договору застави позивач не був дійсним власником спірного автомобіля.

Скасовуючи дане рішення, суд апеляційної інстанції зазначив, що між сторонами договору купівлі-продажу виник спір щодо виконання його умов в частині оплати автомобіля, але ця обставина не може бути підставою для визнання недійсним договору в цілому. Районний суд також зробив помилковий висновок про те, що договір застави є невід'ємною частиною договору купівлі-продажу автомобіля.

Особливу увагу слід звернути на справи за позовом фізичних осіб про визнання недійсними договорів, які пов'язані зі створенням так званих «пірамідальних схем». Протягом 2013 р. практика розгляду даної категорії справ змінювалася, з урахуванням правових висновків, що зроблені Верховним Судом України з цього приводу.

Так, рішенням Голосіївського райсуду було відмовлено у задоволенні позову Пантелеймонової О.Г. до ТОВ «А.» про визнання недійсним договору надання фінансових послуг від 13.11.2012 р., з підстав недоведеності заявлених вимог. Скасовуючи рішенням районного суду і ухвалюючи нове про відмову в задоволенні позову, але з інших підстав, суд апеляційної інстанції перевірив обґрунтованість пред'явлених по суті вимог і зазначив, що спірний договір відповідає вимогам закону і не містить ознак «пірамідальної схеми» - безтоварності та сплати компенсації одним учасником за рахунок інших, оскільки за схемою придбання товарів у групах товар придбавають усі учасники групи за рахунок об'єднання внесків кожного із них.

Іншим прикладом є рішення Святошинського райсуду від 16.09.2013 р., яким суд першої інстанції неповністю з'ясував обставини, що мають значення, і дійшов помилкового висновку про обґрунтованість позову С. до П. про визнання договору купівлі-продажу удаваним правочином, який суд визнав договором застави, і який сторони насправді вчинили та факт припинення договору застави внаслідок його виконання. Не погодившись із таким висновками, Апеляційний суд у своєму рішенні від 03.12.2013 р. зазначив,

що в матеріалах справи відсутні будь-які докази того, що оспорюваний договір (купівлі-продажу) є удаваним правочиним. Крім того, районний суд не взяв до уваги факти, встановлені рішенням Апеляційного суду м. Києва від 17.04.2013 р., зокрема щодо законності спірного договору купівлі-продажу.

Прикладом неправильного вирішення районними судами справ щодо застосування наслідків нікчемності правочинів може бути рішення Голосіївського районного суду від 10.06.2013 р., яким був задоволений позов Т. до ПАТ “У”. Суд застосував наслідки нікчемності договору кредиту, укладеного між сторонами у справі, і визначив, що Тараненко К.В. зобов’язана повернути Банку суму кредитних коштів в розмірі 2698350 грн 45 коп., з урахуванням сум, які були сплачені позивачем в період виконання нею умов договору. Суд погодився із доводами позивача про те, що ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 26.12.12 р., якою залишено без змін рішення Голосіївського райсуду від 18.10.2012 р. було встановлено, що, укладаючи кредитні договори, відповідач не надав позивачу передбачену законом інформацію, необхідну для свідомого вибору і тому з боку відповідача мала місце нечесна підприємницька практика. На підставі цього укладені кредитні договори в силу ч. 2 ст. 215 ЦК України визнані нікчемними і тому позивач правомірно просив застосувати наслідки недійсності правочину (ч. 1 ст. 216 ЦК України) і зобов’язати повернути відповідачу отримані кредитні кошти з урахуванням фактичних коштів в період з серпня 2007 р. по грудень 2008 р. Скасовуючи рішення районного суду, суд апеляційної інстанції виходив з того, що за змістом ч. 2 ст. 216 ЦК України кожна сторона зобов’язана повернути в натурі все, що вона отримала на виконання цього правочину. Тому позовна заява щодо одностороннього зобов’язання позивачки повернути отримані кошти, з урахуванням фактично сплачених на виконання обох кредитних договорів, не може вважатися такою, що відповідає нормам закону, якими встановлений порядок і спосіб захисту цивільного права особи.

Спори щодо визнання прилюдних торгів недійсними

Окремо слід виділити справи у спорах про визнання прилюдних торгів недійсним.

Рішенням Деснянського районного суду від 11.10.2013 р. у позові Д. до З.Е., З.О., Деснянської РДА м. Києва про визнання недійсним свідоцтва права власності, вселення та визнання добросовісним набувачем відмовлено. Зустрічний позов З.Е. та об’єднаний позов З.Д. задоволено. Визнано недійсним свідоцтво про права власності квартири № 112 по вул. Ніколаєва, 5 в м. Києві, яке видане 09.09.2005 р. на ім’я Д. на підставі акту про прилюдні торги, що затверджений начальником відділу ДВС Деснянської РВУЮ в м. Києві. Скасовуючи рішення суду першої інстанції, Апеляційний суд своїм рішенням від 26.12.2013 р. зазначав, що обставини, на які посилалась З.Е. в зустрічній позовній заяві про визнання прилюдних торгів такими, що не відбулися, вказували на недійсність прилюдних торгів, що свідчило про порушення її права на придбання зазначеної частки у квартирі (1/3). Суд першої інстанції на цю обставину не звернув уваги, що призвело до прийняття неправильного рішення у справі.

Прикладом неправильного застосування норм матеріального права при розгляді даної категорії справ є рішення Святошинського районного суду від 21.11.2013 р., яким було відмовлено у задоволенні позову П.Д.О., П.Т.А., П.Д.Д. до ПАТ «Ф.», Управління ДВС ГУЮ м. Києва про визнання недійсним прилюдних торгів з реалізації арештованого майна. Ухвалюючи таке рішення, районний суд виходив із того, що реалізація майна була проведена відповідно до Закону України «Про іпотеку», а порушень допущено не було.

Апеляційний суд з такими висновками не погодився і скасував рішення з тих підстав, що арештоване майно не реалізовувалося як предмет іпотеки, прилюдні торги відбулися

з реалізації арештованого майна. Їх організація і проведення здійснюються відповідно до Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна, що затверджене Наказом Міністерства юстиції України від 27.10.1999 р. № 68/5. А посилання районного суду на Закон України «Про іпотеку» є помилковим. У зв'язку із тим, що до участі в справі не був залучений в якості співвідповідача переможець торгів Гайдаєнко Р.М., Апеляційний суд рішення скасував, але в позові відмовив.

Іншим рішенням Святошинського районного суду від 04.07.2013 р. було відмовлено у задоволенні позову Семенюк В.І. до Відділу ДВС Святошинського РНЮ м. Києва про визнання недійсним прилюдних торгів, акту про їх проведення, скасування свідоцтва про право власності на земельну ділянку. Відмовляючи у задоволенні позову, районний суд виходив із того, що позивачем був невірно обраний спосіб захисту свого порушеного права, оскільки вимога може бути заявлена лише про визнання прилюдних торгів такими, що не відбулися, а не про визнання їх недійсними. Скасовуючи вказане рішення, Апеляційний суд зазначив про правомірність звернення до суду саме із такою вимогою. Визначеною у ст. 215 ЦК України підставою визнання прилюдних торгів недійсними є порушення встановлених законодавством правил проведення торгів, які передбачені Тимчасовим положенням про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна. При цьому слід звернути увагу на правовий висновок, зроблений у постанові Верховного Суду України від 24.10.2012 р., предметом якої був спір про визнання прилюдних торгів недійсними.

Спори про захист права власності

Рішенням Голосіївського районного суду від 10.07.2013 р. задоволений позов В. до ТОВ «Б.» про визнання права власності на нежилі приміщення, з підстав його доведених, відповідності вимогам законодавства та порушення прав позивачки з боку відповідача. Скасовуючи рішення, Апеляційний суд зазначив, що даним рішенням районний суд перебрав на себе повноваження реєстраційної служби, на яку покладені ці функції. Як вбачається з матеріалів справи, позивач набула право власності на спірні нежилі приміщення загальною площею 532,80 кв. м. згідно договору купівлі-продажу, укладеного 25.08.2011 р. із ТОВ «Г.». 03.02.2013 р., сторони у справі уклали договір підряду, за умовами якого відповідач зобов'язався виконати підрядні роботи з реконструкції придбаного приміщення. Роботи за договором були закінчені 03.06.2013 р. З наведеного випливає, що при укладанні договору підряду передача права власності на нежилі приміщення від однієї сторони до іншої не передавалася.

Окремо слід виділити серед даної категорії справ спори щодо усунення перешкод у користуванні власністю. Так, рішенням Деснянського районного суду від 08.11.2013 р. відмовлено в задоволенні позову М.О. і М.М. до Є. – Голови АТК «С.» про усунення перешкод у користуванні майном та зобов'язання вчинити дії з тих підстав, що позивачі не є власниками гаражних боксів, крім того, вимоги пред'явлені до неналежного відповідача Є., а не до гаражного кооперативу. Рішенням Апеляційного суду м. Києва від 19.12.2019 р. рішення районного суду було скасоване і ухвалене нове про задоволення позову. Апеляційний суд зазначив, що позивачі набули право користування гаражними боксами згідно з ордерами, що були видані їм Ватутінською РДА в м. Києві у 1998 і 2001 рр. Відповідно до діючих в цей період Закону СРСР від 26.05.1988 р. та Закону України «Про власність» член гаражного кооперативу, якій повністю вніс свій пайовий внесок в гараж, наданий йому в користування, набуває право власності на це майно. В ході розгляду справи встановлено, що обидва позивачі сплатили в повному обсязі пайові внески, що свідчить про їх законне володіння і користування гаражними боксами. Таким

чином, їх порушені права підлягають захисту, оскільки порушення встановленого порядку та укладеного договору між АТК «С.» і ПАТ «К.» шляхом відключення позивачів від електропостачання електриком кооперативу за вказівкою його Голови Є. не є правомірним. Колегія суддів також визнала голову кооперативу належним відповідачем у справі, позаяк зі змісту позову вбачається, що він пред'явлений до Є. як голови кооперативу, а не як фізичної особи.

Спадкові спори

Рішенням Святошинського райсуду від 13.09.2013 р. задоволено позов Д.Л. до В., Головного управління юстиції в м. Києві, третя особа – державний нотаріус Дванадцяті Київської державної нотаріальної контори О., і визнана незаконною та скасована постановою державного нотаріуса О. від 29.11.2012 р. про відмову у вчиненні нотаріальної дії, зобов'язала Головне управління юстиції в м. Києві в особі Дванадцяті Київської державної нотаріальної контори розглянути заяву та видати Д.Л. свідоцтво про право власності. Скасовуючи вказане рішення, Апеляційний суд виходив з того, що Д.В. успадкував після смерті своєї матері Д.К. незавершений будівництвом жилий будинок готовністю 75%, а коли Д.В. помер 11.09.2006 р., то у видачі свідоцтва про право на спадщину за законом на незавершений будівництвом жилий будинок з господарськими будівлями та спорудами позивачу Д.Л. було відмовлено, у зв'язку із відсутності реєстрації та Витягу з реєстру прав власності на об'єкт нерухомого майна. Позивач визнала, що в експлуатацію вказаний будинок введено не було і у нинішньому стані будинок як об'єкт незавершеного будівництва за спадкодавцем зареєстрований не був. Висновок суду про те, що право власності на будинок виникло у 1990 році, і документом, що підтверджується відомостями, внесеними в гогосподарську книгу.

Іншим рішенням Деснянського районного суду від 26.09.2013 р. відмовлено у задоволенні позову П. та Б. до К.В., Київської міської ради, треті особи – Головне управління юстиції у місті Києві, житлово-будівельний кооператив «Б.», приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу Б., про визнання права власності на нерухоме майно в порядку спадкування. Задовольняючи позовні вимоги, суд апеляційної інстанції виходив з того, що сторони у справі є спадкоємцями третьої черги після померлого 10.11.2012 р. К.В. Та обставина, що ані К.Н., яка померла 21.08.2004 р., ані її єдиний спадкоємець К.В. не оформили за життя належним чином своїх прав на спірну (кооперативну) квартиру, і пайовий внесок за яку був повністю сплачений К.Н. ще в 1985 р., не може бути підставою для відмови у задоволенні позову. Тому колегія суддів дійшла висновку про наявність правових підстав для задоволення позовних вимог шляхом визнання по 1/3 права власності спірної квартири за позивачами.

Рішенням Деснянського районного суду від 17 червня 2013 р. задоволено позов Л. до М., третя особа – П'ятнадцята Київська державна нотаріальна контора, про усунення від права на спадкування та визнання недійсним свідоцтва про право на спадкування. При цьому суд першої інстанції виходив з того, що відповідач ухилився від надання будь-якої допомоги матері, яка у зв'язку з похилим віком та станом здоров'я (з весни 2006 р. тяжко хворіла) була у безпорадному стані. Скасовуючи рішення районного суду, Апеляційний суд виходив з того, що перебування спадкодавці у безпорадному стані через похилий вік та стан здоров'я не заперечувалося сторонами, проте медичних даних про потребу Є. у сторонньому догляді матеріали справи не містять. Належних та допустимих доказів про те, що Є. потребувала догляду саме від М., матеріали справи також не містять, і сторони на такі докази не посилалися. В ході розгляду справи був встановлений факт перебування спадкодавця у безпорадному стані через похилий вік та хворобу, але інші необхідні для усунення від спадкування складові – ухилення спадкоємця (умисні винні дії або безді-

яльність) від надання допомоги, можливість надання такої допомоги та потреба спадкодавця в допомозі саме цього спадкоємця – встановлені не були. Рішенням Голоسیївського районного суду від 24.04.2013 р. частково задоволено позов К. до І., Головне управління юстиції у місті Києві про визнання права власності на спадкове майно та зобов'язання видати свідоцтво про право на спадщину в порядку спадкування. Апеляційний суд, переглядаючи справу, не погодився з висновками суду першої інстанції, які стосуються відмови у задоволенні частини пред'явлених вимог про визнання прав на дерев'яний одноповерховий жилий будинок, що знаходиться в с. Мусіїки Київської області, оскільки суд не врахував при цьому положення ст. 1268 ЦК України. В своєму рішенні від 19.09.2013 р. апеляційний суд зазначив, що вказаний будинок належав бабусі сторін у справі Т., яка померла 05.07.2009 р. Г., яка померла 03.03.2011 р., була донькою Т. Відповідно до зібраних у справі доказів Т. до дня своєї смерті проживала і була зареєстрована разом із донькою – Г., в кв. № 69 по вул. П. Потехіна, 2 в м. Києві. За таких обставин, з урахуванням вимог ст. 1268 ЦК України, є всі підстави вважати, що Г. є її спадкоємцем як за законом, так і за заповітом. Будь-яких доказів про відмову Г. від прийняття спадщини після смерті матері в матеріалах справи не має, а тому висновок суду першої інстанції про неприйняття спадщини Г. є помилковим.

При вирішенні спорів про надання додаткового строку для прийняття спадщини суди повинні врахувати, крім положень ч. 3 ст. 1272 ЦК України, правовий висновок, викладений у постанові Верховного Суду України від 26.09.2012 р., згідно з яким зазначені позовні вимоги можуть бути задоволені, якщо 1) у спадкодавця були перешкоди для подання такої заяви, 2) ці обставини визнані судом поважними.

Так, рішенням Деснянського районного суду від 22.07.2013 р. задоволено позов М. до В., Ч. про визнання недійсними договорів дарування та купівлі-продажу квартири і встановлено додатковий строк для прийняття спадщини. Районний суд погодився із доводами позивачки стосовно поважності причин пропуску подачі заяви після смерті матері, оскільки позивачка з 1996 р. проживала у Франції і об'єктивно не могла своєчасно подати заяву до нотаріальної контори. Наслідком встановлення позивачці додаткового строку для прийняття спадщини стало визнання судом недійсними цивільно-правових угод, укладених відносно спірної квартири. Скасовуючи вказане рішення, Апеляційний суд не погодився із висновками районного суду про обґрунтованість позовних вимог щодо поважності причини пропуску строку для прийняття спадщини, оскільки позивачка не довела існування у неї об'єктивних, непереборних, істотних труднощів, які б перешкоджали їй направити до нотаріальної контори у Києві простою поштою відповідної заяви або звернутися до нотаріуса у Франції для посвідчення особистої заяви, як цього вимагає законодавство, про намір прийняти спадщину.

Житлові спори

Серед житлових спорів необхідно виділити справи за позовами житлово-експлуатаційних організацій про стягнення із мешканців жилих приміщень заборгованості за спожиті комунальні послуги і зустрічні позови споживачів таких послуг щодо відсутності заборгованості за спожиті послуги або їх стягнення в меншому розмірі.

Так, рішенням Дарницького районного суду від 05.11.2013 р. був частково задоволений позов КП «Г.» до У., в інтересах якого діяв П. і стягнуто з відповідача заборгованість за надані житлово-комунальні послуги в сумі 1231 грн 56 коп. При цьому суд виходив із того, що обов'язок відповідача сплачувати спожиті комунальні послуги виник з 03.08.2012 р. - моменту державної реєстрації його права власності на квартиру 64, по вул. Поліській, 26 в м. Києві, в якій він постійно проживає. Не погодившись із таким рішенням, Апеляційний суд задовольнив частково подану позивачем апеляційну скаргу

і стягнув на його користь кошти в сумі 2874 грн 41 коп., зазначивши, що згідно з рішенням Дарницького районного суду від 01.12.2010 р. за відповідачем визнано право власності на вказану квартиру, і тому з часу набрання рішенням законної сили позивач набув право користування жилим приміщенням у квартирі. І з цього часу повинен нести витрати з його утримання.

При розгляді іншої аналогічної справи, скасовуючи рішення Голосіївського районного суду, Апеляційний суд у своєму рішенні від 23.10.2013 р. зазначив, що поза увагою суду залишилися та обставина, що матеріали справи не містять доказів підтвердження заборгованості за період до жовтня 2010 рік, а вказана в довідці сума 16048 грн. не є належним і допустимим доказом за відсутністю періоду виникнення такого боргу та належного розрахунку із відомостями про фактичну оплату послуг.

Рішенням Голосіївського районного суду від 29.07.2013 р. первісний позов Свято-Троїцького Китаївського чоловічого монастирю м. Києва Української православної церкви задоволено і визнано недійсним ордер, виданий 11.01.1972 р. Г.В., Г.Н., Г.А., Г.Л. на право зайняття двох кімнат площею 33,3 кв. м. квартири №51, буд. 15 по вул. Китаївській у м. Києві. Задовольняючи позов у частині визнання ордеру недійсним, суд першої інстанції виходив з того, що спірне приміщення є невід'ємною частиною Китаївської пустині, не віднесене до житлового фонду, а є культурною спорудою, що призначена для релігійної діяльності, а не постійного проживання громадян. Скасовуючи рішення суду першої інстанції, Апеляційний суд своїм рішенням від 02.10.2013 р. відмовив у задоволенні первісного позову про визнання ордеру недійсним та задовольнив зустрічний позов Г.Л. про вселення його у спірну квартиру. В іншій частині рішення залишено без змін. Скасовуючи рішення про визнання ордеру недійсним, Апеляційний суд виходив із того, що згідно із ст. 59 ЖК України вимога про визнання його недійсним може бути заявлена протягом трьох років з дня його видачі. Позивач за первісним позовом обґрунтував свої вимоги тим, що спірна будівля на час видачі ордеру знаходилася у загальнодержавній власності, а тому виконком Московської райради м. Києва не міг розпоряджатися нею та видавати ордери на заселення. Інших підстав у своєму позові позивач не зазначав. Крім того, позивач не заявляв вимоги до органу, який видав ордер, чи його правонаступника. А до участі у справі його не залучено. Як залучений власник, так і спірно балансоутримувач. У ході розгляду справи встановлено, що спірна будівля перебуває у комунальній власності територіальної громади Голосіївського району і знаходиться на балансі КПЖГ Голосіївського району, а тому відсутні підстави вважати, що при видачі в 1972 р. ордеру порушені права позивача за первісним позовом. Крім того, сплинув трирічний строк позовної давності для пред'явлення такої вимоги, про застосування якої просила Г.Л. Оскільки права Г.Л. на користування жилим приміщенням були порушені, то Апеляційний суд своїм рішенням вселив її у спірну квартиру.

Рішенням Святошинського районного суду від 08.10.2013 р. задоволено позов М. та виселено Л.С., Л.Є. з квартири в м. Києві без надання іншого житлового приміщення. Скасовуючи вказане рішення, Апеляційний суд рішенням від 12.12.2013 р. відмовив у задоволенні пред'явленого позову з тих підстав, що відповідачі вселилися до зазначеної квартири за згодою позивача, а тому правових підстав для їх виселення за нормами ч. 3 ст. 116 ЖК України немає. Також встановлено, що позивач вселився за життя попереднього власника Д., яка померла в 2010 році. Доказів того, що позивач є співвласником спірної квартири, в порядку спадкування Д. суду надано не було.

Відповідно позивач не є особою, права якої є порушеними діями відповідачів, він вправі ставити питання про їх виселення в порядку ст. 116 ЖК України.

Вирішуючи справу за позовом Л.Д., Л.М., до Г.Л., яка також діє в інтересах неповнолітнього Г.Н. про визначення порядку користування квартирою в м. Києві і зустрічним позовом Г.Л. про визначення порядку користування квартирою і розподілу особових

рахунків, Деснянський районний суд частково задовольнив зустрічний позов рішенням від 17.09.2013 р., поділивши особові рахунки зі сплати комунальних послуг між співвласниками квартири. Апеляційний суд своїм рішенням від 27.11.2013 р. скасував рішення суду першої інстанції в частині задоволених вимог і ухвалив нове про відмову в позові, погодившись при цьому із висновком суду про неможливість визначення порядку користування спірною квартирою між її співвласниками, яким належать рівні частки у праві власності (по 1\4). Відповідно за таких обставин є помилковим висновок суду про можливість поділу між співвласниками особових рахунків, оскільки їх розподіл неможливий без надання кожному із них конкретно визначених приміщень в спірній квартирі.

Окремо слід виділити справи за позовами банків про виселення мешканців із квартир, які є предметом іпотечних договорів. При цьому слід звернути увагу на те, що за змістом ст. 109 ЖК України і ст. 40 Закону України «Про іпотеку» вимоги позивачів повинні бути сформульовані саме про виселення мешканців квартир (їх власників), а не іншим чином, і за умови, що вже є рішення суду про звернення стягнення на предмет іпотеки, що набрало сили.

Так, рішенням Святошинського районного суду від 05.06.2013 р. позов ПАТ «К.» про виселення з належної квартири К., А., і Г. задоволено з тих підстав, що державний виконавець здійснював реалізацію квартири з публічних торгів, а відповідачі у встановлений законом місячний термін виселитися з квартири відмовилися. Скасовуючи рішення районного суду, Апеляційний суд виходив з того, що ПАТ «К.» не були заявлені вимоги на майно (спірна квартира), що є предметом іпотеки і тому вимоги про виселення відповідача з квартири, заявлені в порушення ст. 109 ЖК України, є передчасними.

Сімейні спори

При вирішенні спорів про стягнення аліментів, судами часто допускаються помилки при визначенні розміру аліментів у твердій грошовій сумі, у зв'язку з недоведеністю тих обставин, які можуть бути підставою для ухвалення такого рішення.

Так, рішенням Апеляційного суду від 24.10.2013 р. частково змінено рішення Святошинського районного суду в справі за позовом Добровольської А.В. до Г. М., яким стягнуто аліменти в розмірі 1000 грн. Апеляційний суд виходив з того, що відповідач не має постійного місця роботи, а також є на утриманні дружини Г., яка перебувала у стані вагітності й не працювала. Причиною зміни рішення стало незастосування судом ст. 182 СК України та невстановлення судом обставин, які відповідно до вказаної норми можуть бути підставою для визначення аліментів у твердій грошовій сумі.

Аналогічні помилки допускалися і при розгляді інших справ. Зокрема, рішенням Апеляційного суду від 17.10.2013 р. змінено рішення Святошинського районного суду від 27.08.2013 р. у справі за позовом П.Т. до П.Є., яким також розмір аліментів, які стягуються на утримання малолітньої дитини, що визначений судом у розмірі 1/4 частини від усіх видів заробітку, був зменшений до розміру 1/6 частини.

Рішенням Голосіївського районного суду від 08.10.2012 р. був задоволений позов Голосіївської РДА – органу опіки та піклування в інтересах малолітнього М.Л. до М.Л., М.О., третя особа: Прокуратура Голосіївського району про позбавлення батьківських прав та стягнення аліментів, та стягнуто аліменти з обох батьків на утримання дитини на користь особи, яка буде в майбутньому призначена її опікуном. Суд вважав доведеними обставини, що батьки не займалися вихованням дитини, її духовним, фізичним і культурним розвитком. Мати М.Л. проживає разом з дитиною в неналежних умовах, не доглядає за сином та зловживає спиртними напоями. А М.О. взагалі просив призначити в даній справі судову генетичну експертизу для визначення батьківства, посилаючись на те, що він не є батьком дитини, і тому не повинен сплачувати аліменти на її утримання.

На час розгляду справи дитина перебувала в дитячому будинку. Апеляційний суд, скасовуючи рішення районного суду, послався на те, що М.О. виявив бажання забрати дитину з дитячого будинку і займатися її вихованням. Адже після смерті його колишньої дружини М.Л. 10.10.2013 р. він довідався з позовної заяви, що саме він є батьком дитини і виявив бажання займатися її вихованням. Виходячи із правових норм, які регулюють спірні правовідносини, тільки винна поведінка батьків може бути підставою для позбавлення їх батьківських прав. Апеляційний суд також визнав незаконним висновок суду першої інстанції про можливість призначення аліментів на утримання дитини на користь особи, яка буде встановлена у майбутньому, що суперечить принципу визначеності судового рішення, яке в такому вигляді не може бути реально виконане.

Іншим рішенням Деснянського районного суду від 03.10.2013 р. частково задоволено позов М.Р. до М.В., третя особа – орган опіки та піклування Дніпровської районної в м. Києві державної адміністрації про усунення перешкод у спілкуванні з дитиною. Скасовуючи вказане рішення і ухвалюючи нове від 10.12.2013 р., суд апеляційної інстанції зазначив, що при встановленні графіку спілкування батька з дитиною суд першої інстанції не звернув увагу на вік дитини, якій лише 3 роки і якій потрібен певний режим та відповідне харчування. Також не було враховано, що вона останні два роки не спілкувалася з батьком, і, ймовірно, не пам'ятає його. Як вбачається з матеріалів справи, для дитини значимою фігурою є її дідусь М.В. (батько матері). Крім того, батько М.Р. проживає в м. Луцьку. Рішенням Апеляційного суду м. Києва від 12. 12. 2013 р. скасовано рішення Голосіївського районного суду від 26.09.2013 р. та ухвалено нове про відмову в задоволенні позову Слізкі І.В. про позбавлення батьківських прав С. Скасовуючи рішення суду першої інстанції і ухвалюючи нове, Апеляційний суд м. Києва зазначив, що обставини, на які посилався позивач як на підставу своїх вимог, не знайшли підтвердження в ході розгляду справи. Мається на увазі, що факт ухилення відповідача від своїх батьківських обов'язків не був доведений належними доказами. При цьому суд апеляційної інстанції прийняв до уваги посилення С. на неможливість спілкування з донькою через перепони з боку позивача. Апеляційний суд також зазначив, що висновок виконаному Обухівській міськради про доцільність батьківських прав щодо малолітньої доньки та довідки держвиконавця про наявність заборгованості по сплаті аліментів не може бути підставою для позбавлення батьківських прав.

Рішенням Апеляційного суду від 19.12. 2013 р. скасовано рішення Дарницького районного суду від 19 .03. 2013 р. за позовом М. до М. (Ш.), Перемозької сільської ради Глухівського району Сумської обл., Дарницького РУ ГУ МВС України в м. Києві про визнання шлюбу неукладеним, стягнення грошових коштів та зобов'язання вчинити дії. У рішенні районного суду вказано, що позивачем питання про призначення судової позачергової експертизи не ставилося, що є грубим порушенням процесуального закону. Однак, без проведення такої експертизи у даній справі не вбачається можливим належним чином встановити фактичні обставини справи. В даному випадку проведення судової почеркознавчої експертизи має важливе значення для правильного вирішення справи. За результатами цієї експертизи було встановлено, що в графі "Наречений" підпис був виконаний не М. Відповідно до ст. 49 СК України шлюб, зареєстрований у відсутності нареченої і (або) нареченого, вважається неукладеним. Запис про такий шлюб у органі державної реєстрації актів цивільного стану анулюється за рішенням суду за заявою заінтересованої особи, а також за заявою прокурора. Отже, колегія суддів ухвалила нове рішення щодо визнання шлюбу неукладеним і анулювала актовий запис №01 від 18.04. 2010 р. про реєстрацію шлюбу між М. та Ш., що вчинений Перемозькою сільською радою Глухівського району Сумської області.

Трудові спори

Рішенням Апеляційного суду м. Києва від 31.10.2013 р. скасовано рішення Подільського районного суду від 30.08. 2013 р., яким був частково задоволений позов І. до Київського міського Голови Ч., Київського міського Голови в особі заступника міського голови - секретаря Київської міської Ради Г., КП «Житній ринок», треті особи: Головне управління внутрішньої торгівлі та побутового обслуговування населення КМДА, Генеральний директор КП «Житній ринок» Ц. щодо стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, а також стягнення коштів за період тимчасової непрацездатності, поновлення на роботі та відшкодування моральної шкоди відмовлено. Відмовляючи у поновленні позивача на займаній посаді, з якої він був звільнений на підставі п. 1 ст. 41 КЗпП України, за одноразове грубе порушення трудових обов'язків, суд визнав доведеним факт незаконності звільнення позивача, але вважав неможливим поновлення його на посаді директора КП «Житній ринок» у зв'язку із її скороченням. Апеляційний суд визнав обгрунтованим висновок районного суду щодо незаконності звільнення, оскільки в розпорядженні Київського міського голови від 27.12. 2014 р. не зазначено, за яке саме одноразове грубе порушення трудових обов'язків він був звільнений. Представниками відповідачів у ході розгляду справи не було надано належних доказів того, що посада директору ринку була скорочена, а до статуту КП «Ж.» після звільнення позивача вносилися зміни.

Рішенням Святошинського районного суду від 11.09.2013 р. задоволено частково позов В. до Національного музею народної архітектури та побуту України і поновлено на роботі на посаді старшого наукового співробітника, визнано незаконним наказ про звільнення, стягнуто середній заробіток за час вимушеного прогулу, а в задоволенні решти вимог відмовлено. Скасовуючи вказане рішення і ухвалюючи нове про відмову в задоволенні позову, Апеляційний суд виходив із того, що правових підстав для поновлення В. на посаді старшого наукового співробітника НДВ «Полісся, Полтавщина та Слобожанщина» немає, як і немає підстав для визнання незаконним наказу про звільнення № 165 від 20.05.2013 р. З наявних у матеріалах справи доказів вбачається, що відповідачем під час звільнення В. із займаної посади за п. 4 ч. 1 ст. 40 КЗпП України були дотримані всі вимоги трудового законодавства: зафіксований факт прогулу в акті та службових записках, відібрано пояснення у позивача за фактом прогулу, отримано письмову згоду виборного органу первинної профспілкової організації, членом якої був позивач, та ознайомлено В. з наказом про звільнення під розписку.

Видача судових наказів

Ухвалою Апеляційного суду від 27.11.2013 р. скасовано судовий наказ Святошинського районного суду від 27.06.2013 р. за заявою житлово-будівельного кооперативу «П.», боржники: В., М. про видачу судового наказу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг з урахуванням індексу інфляції за трьох відсотків річних. Скасовуючи цей судовий наказ, колегія суддів посилається на той факт, що вимоги стягувача про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг становлять за період понад трьох років. Таким чином, задовольнивши вимоги стягувача та стягнувши суму боргу, яка виходить за межі позовної давності, суд першої інстанції фактично позбавив боржників можливості звернутися із заявою про застосування строків позовної давності, оскільки про застосування строків позовної давності сторона може заявити лише при розгляді справи в порядку наказного провадження. Крім цього, порушуючи норми процесуального права, стягувач після скасування судового наказу повторно звернувся до суду із заявою про видачу судового наказу, чим порушив

право боржників. Тож колегія суддів постановила скасувати судовий наказ Святошинського районного суду від 27.06.2013 р. про солідарне стягнення з В., М. на користь житлово-будівельного кооперативу “П.” 11 756 грн. боргу за житлово-комунальні послуги та судового збору у сумі 114 грн. 70 коп.

Спори про захист прав інтелектуальної власності

Рішенням Подільського районного суду від 12.11.2012 р. у задоволенні позову відмовлено та скасовано ухвалу того ж суду від 12.07.2012 р. про часткове забезпечення позову шляхом заборони ТОВ “Н.” вносити зміни щодо особи власника доменного імені carapol.com.ua та надавати С. доступ до адміністрування (керування) доменним іменем carapol.com.ua. Відмовляючи в задоволенні позову, суд першої інстанції виходив з недоведеності позовних вимог ДП “К.”, оскільки веб-сторінка за доменною адресою www.carapol.com.ua носить інформаційний характер, а не використовується відповідачем С. у підприємницькій діяльності, й не містить жодних даних про продаж товарів з товарними знаками “ALPINA” “Carapol”, “Elefant”, “Elefant auf CAPAROL” на території України. Скасовуючи рішення суду першої інстанції і задовольняючи позовні вимоги, суд апеляційної інстанції виходив з того, що наданим суду дослідженням спеціаліста встановлено, що товари, відносно яких діє правова охорона на знак для товарів і послуг “Carapol” за міжнародною реєстрацією № 589183, є спорідненими (однорідними) з товарами, інформація про які розміщена на веб-сайті www.carapol.com.ua, де позначення “carapol” є розрізняльною частиною доменного імені, саме: лако-фарбова та будівельна продукція. Крім того, як убачається із зазначеного висновку, веб-сторінка, розміщена за доменною адресою www.carapol.com.ua, містить інформацію щодо пропонування для продажу веб-сайту, розташованого за доменною адресою www.carapol.com.ua та використовується щодо лако-фарбової та будівельної продукції, маркованої позначенням “Carapol”. Правильність зазначеного висновку представник відповідача С. не оспорював і не заявляв клопотання про призначення у справі відповідної судової експертизи. Порушуючи вимоги ст. 212, 213 ЦПК України, суд першої інстанції зазначений висновок не дослідив та не надав йому відповідної оцінки у сукупності з іншими у справі доказами. Вимоги ДП “К.” до ТОВ “Н.” про зобов’язання передделегувати доменне ім’я “carapol.com.ua” з ім’я С. на ім’я ДП “К.” не ґрунтуються на способах захисту порушених прав, що визначені ст.16 ЦК України та Законом України “Про охорону прав на знаки для товарів та послуг”, оскільки зазначений сайт не був створений позивачем, ним не підтримувався, і ніколи йому не належав, а тому суд правильно відмовив у задоволенні цих вимог.

Вирішення заяв ДПП про розкриття інформації, яка містить банківську таємницю

Прикладом типової помилки, яку допускають суди при вирішенні даної категорії справ, може бути рішення Подільського районного суду Києва від 29.03. 2013 р., яким було задоволено заяву ДПП у Кам’янка-Бузькому районі Львівської області про зобов’язання ПАТ “Д.” надати інформацію про обсяг і обіг коштів (дати та призначення платежу) на рахунках ПП “Е.” в розрізі контрагентів “Юридичних і фізичних осіб” за період з 28.02.2011 р. по 01.01.2013 р. Скасовуючи рішення районного суду і ухвалюючи нове рішення про відмову в задоволенні заяви, суд апеляційної інстанції виходив з того, що згідно з податковим законодавством органи державної податкової служби мають одержувати безоплатно від платників податків, а також від установ Національного банку України, комерційних банків та інших фінансових установ довідки та/або копії доку-

ментів про наявність банківських рахунків, а на підставі рішення суду - інформацію про обсяг коштів на рахунках, у тому числі про ненадходження у встановлені терміни валютної виручки від суб'єктів підприємницької діяльності. Звертаючись до суду із даною заявою, ДПП в якості підстави для розкриття банківської таємниці зазначила відсутність підприємства за юридичною і фактичною адресами, що унеможливило проведення позапланової документальної виїзної перевірки з питань дотримання податкового законодавства та перевірку стану збереження майна, що перебуває у податковій заставі. Але з матеріалів справи вбачається, що директор ПП "Е." Г. відмовився отримувати наказ про призначення перевірки та ознайомлюватися з направленням перевіряючи, у зв'язку із чим апеляційний суд дійшов висновку, що заявник мав змогу з'ясувати фактичне місцезнаходження ПП "Е." та майна, що перебуває у податковій заставі.

Спори про захист прав споживачів

Рішенням Апеляційного суду м. Києва від 23.10.2013 р. скасовано рішення Святошинського районного суду від 21.06.2013 р. і ухвалено нове про задоволення позову фірми "Т." про стягнення з К. заборгованості в сумі 7886 грн. 61 коп. Апеляційний суд визнав помилковим висновок суду першої інстанції про те, що сторони не досягли згоди щодо збільшення розцінок на додаткові комунальні послуги, а вказані тарифи не погоджені з відповідними органами місцевого самоврядування. Суд апеляційної інстанції зазначив, що відповідачем не було надано доказів неналежного виконання відповідачем своїх зобов'язань згідно з умов договору від 18.03.2008 р. Крім того, частково оплата відповідачем свідчить про визнання ним умов договору від 18.03.2008 р. Іншим рішенням Апеляційного суду м. Києва від 04.11.2013 р. скасовано рішення Святошинського районного суду від 15.07.2013 р. і ухвалено нове про задоволення позову Державного ЖКП НАН України про стягнення з С. заборгованості за житлово-комунальні послуги, а саме за проживання в гуртожитку в період з серпня 2009 р. по квітень 2013 р. в сумі 15912 грн. 61 коп. Скасовуючи рішення суду першої інстанції, Апеляційний суд виходив з того, що оскільки відповідачу разом із сім'єю не була виділена кімната для проживання відповідно до п. 4 розділу 1 Примірнього положення про гуртожитки, С. повинна сплатити заборгованість у повному обсязі.

Спори про відшкодування шкоди

Рішенням Святошинського районного суду від 21.05.2012 р. задоволено позов Автогосподарство ГУ МВС України в м. Києві до М. Стягнуто з М. на користь Автогосподарства ГУ МВС України в м. Києві суму завданого збитку в результаті ДТП в розмірі 80323 грн. 11 коп. Задовольняючи частково апеляційну скаргу відповідача і змінюючи рішення Святошинського районного суду, стягуючи завдану шкоду в розмірі 50 171,00 грн., Апеляційний суд врахував висновок судової автотоварознавчої експертизи від 25.10.2013 р. Вказана експертиза була проведена на стадії апеляційного розгляду справи, оскільки оцінювач А. яким був складений звіт № 93 про визначення вартості матеріального збитку належного позивачу, автомобілю Шкода Октавія, і який був покладений на основу рішення суду першої інстанції, не мав ЦЕРК Міністерства юстиції України за експортною спеціальністю 12.2 "Визначення вартості дорожніх транспортних засобів, розміру збитків, завданих власнику транспортного засобу". Рішенням Святошинського районного суду від 31.10.2013 р. було частково задоволено позов Д., і стягнуто на її користь з Ш. 8603 грн. 51 коп. в рахунок відшкодування матеріальної шкоди та 3 000 грн. моральної шкоди, внаслідок ДТП. Скасовуючи рішення районного суду і ухвалюючи нове рішення про відмову в задоволенні пред'явленого позову, суд апе-

ляційної інстанції виходив з того, що ДТП відбулася з вини водія М., який керував належним відповідачем у справі Ш. автобусом на праві власності. Апеляційний суд визнав помилковим висновок районного суду про те, що водій М. керував автобусом без законних на те підстав. У зв'язку з чим суд першої інстанції неправомірно стягнув завдану внаслідок ДТП майнову та моральну шкоду з власника автобуса, якій є неналежним відповідачем у справі. А позов слід було пред'явити до водія М., який на законних підставах керував автобусом і є відповідальною особою за завдану з його вини шкоду.

Рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 02.07.2013 р. частково задоволено позов К. і стягнуто з ПрАТ "СК "Д.", заподіяну внаслідок ДТП шкоду, з яких 930 грн. витрати пов'язані з лікуванням, 4 294 грн. – шкода, що пов'язана з тимчасовою втратою працездатності, 10 945 грн. – шкода, що завдана пошкодженням транспортного засобу, 1950 грн. – шкода у зв'язку з пошкодженням майна та 2 500 моральна шкода. Рішенням Апеляційного суду від 26.12.2013 р. скасовано рішення районного суду і ухвалено нове про часткове задоволення позову, і стягнення з іншого відповідача У. на користь позивача вартість ліків у розмірі 856 грн. 44 коп., ремонт планшету 1950 грн., ремонт велосипеду 10 945 грн. та моральна шкода в розмірі 1 000 грн. Ухвалюючи таке рішення, Апеляційний суд виходив з того, що власник автомобілю У. не повідомила у встановлені договором строки ПрАТ "СК "Д." про ДТП, учасником якої вона була. У зв'язку з чим відповідно до п. 33.1.4 Закону України "Про обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів" ПрАТ "СК "Д." звільняється від обов'язку виконувати свої зобов'язання за укладеним з У. договором страхування. При цьому суд апеляційної інстанції визнав обґрунтованими і задовольнив позов в частині стягнення з У. витрат на придбання ліків, планшету, велосипеду та моральної шкоди. В задоволенні решти вимог було відмовлено як таких, що не доведені належними доказами.

Спори про захист честі, гідності та ділової репутації

Рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 30.07.2013 р. частково задоволено позов К.О.В. до К.Г.А. про захист честі, ділової репутації, спростування недостовірної інформації та відшкодування моральної шкоди. Зобов'язано К.Г.А. спростувати недостовірну інформацію щодо К.О.В., а саме: вжиті нею у зверненні до Голови комісії Київради з питань правопорядку, регламенту та депутатської етики №41 від 4.03.2013 року, наступні висловлювання. ("...до теперішнього часу К.О.В. незаконно використовує приміщення в будинку по вул. М.Гришка, 8Б, а всі попередження і прохання про звільнення приміщення відхиляє в грубій формі, обґрунтовуючи це тим, що він депутат і в нього є можливість відібрати це приміщення у ОСББ "М.", а значить у всіх нас..."; "...К.О.В. розпочав активну діяльність проти голови та членів правління. Необґрунтовано звинувачуючи їх в розкраданні коштів, в завищенні тарифів і недбалому виконанні своїх службових обов'язків. Проте всі ревізійні перевірки не мали претензій до роботи голови правління та бухгалтера"; "Бухгалтера із ОСББ "Б." К.О.В. безпідставно звинуватив в розкраданні коштів та інших махінаціях. Бухгалтером ОСББ "Б." було подано позов до суду "За наклеп і псування ділової репутації". Суд постановив виплатити К.О.В. на користь бухгалтера ОСББ "Б." компенсацію за нанесення моральної шкоди в розмірі 5 000 грн.") шляхом направлення письмового звернення до Голови Комісії Київради з питань правопорядку, регламенту та депутатської етики, в якому визнати поширену нею інформацію недостовірною. Стягнуто також з К.Г.А. на користь К.О.В. моральну шкоду в розмірі 3 000 грн., а в іншій частині позову відмовлено.

Скасовуючи рішення районного суду і відмовляючи у задоволенні пред'явленого позову, суд апеляційної інстанції виходив з того, що позивач К.О.В. є депутатом Київської міської ради VI скликання. Позивач проживає в будинку 8Б по вул. Гришка в

м. Києві. У цьому ж будинку в приміщенні №5 розташована громадська приймальня, яка утворена Розпорядженням заступника міського голови - секретаря Київської міської ради за №44 від 17 .07. 2008 р., та яка функціонує на базі громадської організації “Небайдужі” з 2008 р. Дозвіл на зайняття приміщення наданий відповідачем К.Г.А. листом № 398 від 24.06.2008 р. Надалі між об’єднанням співвласників багатоквартирного будинку “М.” та громадською організацією “Небайдужі” уклалися договори оренди спірних приміщень. Як вбачається з матеріалів справи, 04.03.2013 р. члени ОСББ “М.” звернулись до Голови комісії Київради з питань правопорядку, регламенту та депутатської етики із заявою, яка була підписана 23 членами об’єднання, в тому числі позивачем. Зі змісту звернення вбачається, що членами ОСББ були повідомлені обставини щодо виконання депутатом К.О.В. умов договору оренди приміщення у будинку ОСББ та дії, поведінку та висловлювання позивача, які на думку осіб, які підписали звернення, не відповідають депутатській етиці, та містяться прохання вжити відповідних заходів реагування.

Апеляційний суд вважає, що звернення членів ОСББ, яке також підписане відповідачем, навіть якщо б викладена у зверненні інформація не знайшла свого підтвердження у ході перевірки, є реалізацією громадянами конституційного права, передбаченого ст. 40 Конституції України, а не поширенням недостовірної інформації щодо позивача, яка б в порядку ст. 277 ЦК України підлягала б спростуванню.

Рішенням Голосіївського районного суду від 12.06. 2013 р. у задоволенні позову З.Т.І. до П.А.П., К.В.М., З.Т.І., С.І.І., Р.А.А., Х.С.В. про захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди відмовлено. Скасовуючи рішення і частково задовольняючи пред’явлений позов, Апеляційний суд вказав на невиконання судом першої інстанції вимог процесуального закону щодо законності й об’ґрунтованості рішення.

Відповідно до ст. 277 ЦК України суд визнав частину інформації, що поширена у письмовому зверненні відповідачів до заступника міського голови секретаря Київради Г. відносно позивачки, такою, що є оціночними судженнями. Разом із тим інша частина інформації, яка міститься у зверненні, а саме: “шляхом підтасовки даних надала до державного адміністратора Голосіївського району м. Києва рішення (протокол проведення загальних зборів) кооперативу “Темп-15...”, привласнила кошти членів кооперативу у сумі 15000 грн...”, “приховала скоєння кримінального злочину (невиконання рішення суду ст. 382 КК України)” є недостовірною, має негативний характер та перешкоджає З. повно і своєчасно здійснювати своє немайнове право. Достовірність вказаної інформації відповідачами в ході розгляду справи доведена не була.

***Судами допускалися порушення норм процесуального права,
які були самостійними підставами для скасування рішення суду***

Прикладом може бути рішення Святошинського районного суду від 25.07.2013 р. про встановлення факту, що має юридичне значення, а саме, що О. 10.01.1940 р. народження, який помер 29.06.2008 р. та мешкав за адресою: м. Київ, вул. Львівська, 51, і який є батьком Ч., та гр. О. 29.01.1941 р. народження - різні особи. Ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 11.12.2013 р. скасовано рішення суду першої інстанції, оскільки, порушуючи питання про встановлення факту, заявниця не визначила юридичних наслідків, з якими чинне законодавство пов’язує виникнення, зміну та припинення її особистих немайнових або майнових прав, а також не посилається на неможливість отримання або відновлення документів, які посвідчують певний факт та на наявність перешкод оформлення нотаріусом правовстановлюючих документів щодо спадщини О.

*Скасування за наслідками касаційного перегляду рішень
Апеляційного суду м. Києва, якими скасовані рішення та ухвали
суду першої інстанції та залишаються без змін рішення та ухвали,
постановлені районними судами м. Києва*

Прикладом можуть бути такі ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Ухвалою від 12.06. 2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 14.03.2013 р., і залишено в силі рішення Дарницького районного суду м. Києва від 19.12.2012 р. за позовом К.В. до П. К.А., відділу ДВС Дарницького районного управління юстиції м. Києва, про звільнення майна з-під арешту.

Ухвалою від 26.06. 2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду 29.01. 2013 р., а рішення Оболонського районного суду від 31.05. 2012 р. залишено в силі за позовом М. до Ж., третя особа – відкрите акціонерне товариство «О.» про відшкодування шкоди, що завдана здоров'ю, внаслідок дорожньо-транспортної пригоди.

Ухвалою від 18.09. 2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 10.04. 2013 р. та залишено в силі рішення Оболонського районного суду м. Києва від 02.11. 2012 р. за позовом Д.А. до Відділу Державної виконавчої служби Оболонського районного управління юстиції у м. Києві, треті особи: Д.І., К., Публічне акціонерне товариство «П.», Товариство з обмеженою відповідальністю «Т.», про визнання прилюдних торгів такими, що не відбулися, визнання недійсним акта про реалізацію предмета іпотеки, свідочтва про право власності та визнання права власності.

Ухвалою від 03.07. 2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 14.01.2013 р., і залишене в силі рішення Шевченківського районного суду м. Києва від 09.11. 2012 р. за позовом П.и до товариства з обмеженою відповідальністю «Ф.», третя особа - публічне акціонерне товариство «А.», про визнання майнових прав.

Ухвалою від 07.08.2013 р. скасовано рішення апеляційного суду м. Києва від 25.04.2013 р., а рішення Святошинського районного суду м. Києва від 05.12.2012 р. залишено в силі за позовом С. до публічного акціонерного товариства «Т.», третя особа – Державна акціонерна компанія «У.» про визнання недійсним рішення наглядової ради та загальних зборів, наказу про звільнення, поновлення на роботі га стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Ухвалою від 20.11.2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 10.04.2013 р. і залишено в силі рішення Святошинського районного суду від 24.01.2013 р. за позовом М.В.В. до М.В.Г. про поділ спільного майна подружжя.

Ухвалою від 22.05.2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 27.11.2012 р. і залишено в силі рішення Солом'янського районного суду від 22.12.2011 р. за позовом заступника прокурора Київської області в інтересах держави в особі регіонального відділення Фонду Державного майна України у Київській області до К. про стягнення збитків, що завдані державі злочином.

Ухвалою від 20.02.2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 07.06.2012 р. і залишено в силі рішення Дарницького районного суду від 07.09.2011 р. за позовом ТОВ «А.» до Г. про стягнення боргу.

Ухвалою від 13.11.2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 11.07.2013 р. і залишене в силі рішення Голосіївського районного суду від 20.01.2012 р. за позовом О.С. , О.О. до С. про встановлення факту родинних відносин.

Ухвалою від 27.03.2013 р. скасовано рішення Апеляційного суду м. Києва від 13.12.2012 р. і залишено в силі рішення Солом'янського районного суду від 26.09.2012 р. за позовом Р. до Солом'янської районної в м. Києві державної адміністрації про визнання незаконним та скасування розпорядження районної державної адміністрації в частині зняття з квартирного обліку.

Ухвалою від 19.06.2013 р. скасовано ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 14.02.2013 р. та залишено в силі ухвалу Шевченківського районного суду від 21.01.2013 р. у справі за позовом С. до ПАТ «В.», треті особи: М., Д. про визнання довірності недійсною та стягнення грошових коштів.

Ухвалою від 26.06.2013 р. скасовано ухвалу Апеляційного суду м. Києва від 05.05.2011 р. та залишено в силі ухвалу Печерського районного суду від 21.04.2010 р. у справі за позовом Української кооперативно-державної корпорації по агропромислому будівництву «У.» до П., Національної академії аграрних наук України, третя особа – КП К. про зобов'язання вчинити певні дії.

Враховуючи наведене, Апеляційний суд м. Києва дійшов висновку, що судами допускаються помилки при вирішенні спорів усіх категорій, проте більшість скасувань, як і в 2012 р. мали місце при вирішенні спорів, що впливають з кредитних правовідносин.

Слід зазначити, що з прийняттям Вищим спеціалізованим судом України Постанови Пленуму № 5 від 30.03.2012 року «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин» багато проблемних питань, які виникають при вирішенні спорів вказаної категорії, були врегульовані, але суди допускають помилки при вирішенні таких спорів.

При цьому слід звернути увагу і на те, що на практику розгляду спорів щодо кредитних правовідносин впливають також правові висновки, зроблені у постановях Верховного Суду України, зокрема щодо застосування строків позовної давності при зверненні до суду банків та інших фінансових установ із позовами до позичальників про стягнення заборгованості за кредитними договорами, як достроково у зв'язку із порушенням умов кредитних договорів, так і після закінчення дії вказаних договорів.

Велика кількість скасованих рішень у справах про відшкодування шкоди, а також пов'язаних із цим спорів за позовами страхових компаній до страховальників та учасників дорожньо-транспортних пригод з приводу стягнення сплаченого страхового відшкодування.

Проблемні питання при вирішенні даної категорії справ були частково врегульовані у 2013 р. в результаті прийняття Вищим спеціалізованим судом України Постанови Пленуму № 4 від 01.03.2013 р. «Про деякі питання застосування судами законодавства при вирішенні спорів про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки».

Районні суди не завжди правильно розмежовують справи щодо вимог страхових компаній, які стосуються суброгації і регресу, які регулюються різними нормами матеріального права, в тому числі щодо застосування строків позовної давності, що приводить до ухвалення неправильних рішень.

Проблемним є питання визначення розміру збитків, які підлягають відшкодуванню на користь потерпілої сторони. Це питання є особливо гострим у разі відмови сторін від проведення судової автотоврознавчої експертизи для визначення розміру завданої шкоди.

**Аналіз причин скасування ухвал, постановлених судами першої інстанції
в 2013 році в апеляційному порядку**

Аналізуючи причини скасування ухвал, що постановлені судами м. Києва, необхідно зазначити про такі порушення вимог законодавства.

***Суддями всіх районних судів м. Києва допускалися порушення
норм процесуального права при залишенні позовних заяв та скарг без розгляду
у зв'язку з повторною неявкою позивача***

Відповідно до ст. 169 ЦПК України суд відкладає розгляд справи у разі першої неявки в судові засідання без поважних причин, належним чином повідомленого позивача або неповідомлення ним про причини неявки, якщо від нього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності й лише у разі повторної неявки в судові засідання позивача, повідомленого належним чином, без поважної причини або неповідомлення ним про причини повторної неявки, якщо від нього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності, суд залишає заяву без розгляду (ч. 3 ст. 169 ЦПК України, п. 3 ч. 1 ст. 207 ЦПК України).

Так, ухвалою Апеляційного суду скасовано ухвалу Деснянського районного суду від 01.08.2013 р. про залишення без розгляду позову Публічного акціонерного товариства "К." до В.П., В.О. про стягнення заборгованості, оскільки матеріали справи не містили даних про повідомлення позивача належним чином про розгляд справи, призначеного на 11.06.2013 р. та 01.08.2013 р., а також було відсутнє клопотання про розгляд справи за відсутності позивача.

Аналогічну помилку допустив Дніпровський районний суд, залишивши без розгляду своєю ухвалою від 27.06.2013 р. позов Б.Н. до ПАТ "Б.", третя особа – Б.О., про визнання додаткової угоди до договору поруки недійсною.

***Порушення процесуального законодавства
при залишенні заяв без розгляду і з інших підстав***

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Дніпровського районного суду від 14.06.2013 р. про залишення без розгляду скарги Б. на дії ВДВС Овідіопольського РУЮ Одеської області про визнання незаконною та скасування постанови про відкриття виконавчого провадження. Залишаючи скаргу без розгляду, суд першої інстанції виходив з того, що скаргник пропустив встановлений законом десятиденний строк для подачі до суду скарги з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення своїх прав. Не погодившись із таким висновком, Апеляційний суд зазначив, що скаргник може подати скаргу на дії або бездіяльність державного виконавця до суду в десятиденний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення його прав чи свобод (абз. 1 ч. 1 ст. 385 ЦПК України). З матеріалів справи вбачається, що постановою державного виконавця ВДВС Овідіопольського РУЮ Одеської області від 29.03.2012 р. про відкриття виконавчого провадження отримана Б. 11.04.2012 р., а зі скаргю до суду він звернувся 15.04.2013 р., тобто в межах строку, що встановлений ст. 385 ЦПК України.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Деснянського районного суду від 13.11.2013 р. про залишення без розгляду позову С. до Н.Л., Н.Н. про стягнення боргу кредитором спадкодавця. Залишаючи без розгляду позовну заяву, районний суд, керуючись п. 2 ч. 1 ст. 207 ЦПК України, виходив з того, що заяву від імені С. було подано особою, яка не має повноважень на ведення справи. Однак з матеріалів справи

вбачається, що 28.05.2013 р. Л. в інтересах С. звернувся до Деснянського районного суду з позовною заявою про стягнення боргу кредитором спадкодавця на підставі доручення від 16.05.2013 р., посвідченого заступником директора ПП "Ю." С. Доказів того, доручення від 16.05.2013 р. є підробним, матеріали справи не містять. Крім того, на час постановлення оскаржуваної ухвали у розпорядженні суду була уточнена позовна заява, підписана особисто С. та надана суду на виконання вимог ухвали від 03.06.2013 р., а у судовому засіданні інтереси позивача представляв інший його уповноважений представник Б.

Норми процесуального права порушувалися суддями районних судів м. Києва при визнанні позовних заяв неподаними та при їх поверненні на підставі п. 4 ч. 3 ст. 121 ЦПК України. При цьому суди першої інстанції часто порушували вимоги абз. 4 ч. 3 ст. 122 ЦПК України.

Непоодинокими є випадки, коли суддями всіх районних судів безпідставно визнаються неподаними та повертаються позивачам позовні заяви

Скасовуючи ухвали суддів, Апеляційний суд м. Києва часто доходив висновку, що позовна заява відповідає вимогам, які пред'являються до форми та змісту позовної заяви, до позовної заяви додавалися її копії, відповідно до кількості осіб, що беруть участь у справі, долучалися документи-докази, які підтверджували заявлені вимоги, та подавалися квитанції про повну сплату судового збору. Тобто позовні заяви відповідали вимогам ст. 119, 120 ЦПК України.

Траплялися випадки, коли суддя, залишивши позовну заяву без руху за відсутності даних про те, що вона була доведена до відома позивача, визнавав її неподаною у зв'язку з не усуненням недоліків.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Дніпровського районного суду від 13.09.2013 р. за заявою ПАТ "В." про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду про стягнення заборгованості з Д. Повертаючи заяву, суд першої інстанції виходив з того, що заява, яка надійшла від скаржника про усунення ним недоліків, щодо використання факсимільних підписів при здійсненні правочинів, не може вважатися належним виконанням вимог ухвали суду від 03.09.2013 р., оскільки рішення третейського суду не є правочином, а також заявником не надано листа-пропозиції про добровільне виконання рішення третейського суду.

Відповідно до ч. 3 ст. 389-8 ЦПК України, до заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду додаються: оригінал рішення третейського суду або належним чином завірена його копія. Копія рішення постійно діючого третейського суду завіряється головою постійно діючого третейського суду, а копія рішення третейського суду для вирішення конкретного спору має бути нотаріально завірена; оригінал третейської угоди або належним чином завірена її копія; документ, що підтверджує сплату судового збору; копія заяви про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення третейського суду відповідно до кількості учасників судового розгляду; довіреність або інший документ, що підтверджує повноваження особи на підписання заяви.

Вказана норма права не містить вимог щодо направлення заявником листів-пропозицій про добровільне виконання рішень третейського суду, на що посилався суд в оскаржуваній ухвалі як на підставу повернення поданої заяви підтвердження. Апеляційна скарга задоволена частково, бо вирішення питання про видачу виконавчого листа належить до компетенції суду першої інстанції.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва скасовано ухвалу Дніпровського районного суду від 06.09.2013 р. за скаргою Д., заінтересована особа: Відділ державної виконавчої служби Дніпровського районного управління юстиції в м. Києві на дії головного держав-

ного виконавця Відділу державної виконавчої служби Дніпровського районного управління юстиції в м. Києві К. Залишаючи скаргу без руху, суд першої інстанції вказав, що вимога скарги суперечить її назві. Крім того, заінтересована особа як сторона у справі по даній категорії справ вимогами ЦПК не передбачена. Повертаючи скаргу, суд першої інстанції виходив з того, що на адресу скаржника було направлено копію ухвали від 16.08. 2013 р., яка була отримана 28.08. 2013 р., проте станом на 06.09.2013 р. жодних документів про виконання ухвали щодо усунення недоліків до суду не надходило. Суд апеляційної інстанції не погодився із таким висновком суду першої інстанції з тих підстав, що заяву про усунення недоліків здано на пошту 02.06.2013 р., тобто в межах п'ятиденного терміну. Вказана заява надійшла до суду 12.09.2013 р.

Відповідно до ч. 6 ст.70 ЦПК України строк не вважається пропущеним, якщо до його закінчення заява, скарга, інші документи чи матеріали або грошові кошти здано на пошту чи передані іншими відповідними засобами зв'язку.

Таким чином, підстав для визнання скарги неподаною та її повернення не було

Ухвали місцевих судів про відкриття провадження у справі та про відмову у відкритті провадження у справі також постановлялися з порушенням процесуального права

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва скасовано ухвалу судді Дніпровського районного суду про відкриття провадження у справі за позовом А. до Д. про стягнення аліментів. Причиною скасування вищезазначеної ухвали стало, те що суд першої інстанції дійшов передчасного висновку в порушення ч. 4 ст. 122 ЦПК України, не одержавши інформації, вирішив питання щодо відкриття провадження у справі.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва скасовано ухвалу судді Деснянського районного суду про відмову у відкритті провадженні у справі на підставі п. 1 ч. 2 ст. 122 ЦПК України в справі з позовом Г.В.М., Г.В.І. до Деснянської районної в м. Києві державної адміністрації. Причиною скасування вищезазначеної ухвали стало, те що суд першої інстанції не звернув уваги, що позовні вимоги стосувались захисту прав на житло, а також не взяв до уваги роз'яснення ВССУ, що повинні розглядатися судом у порядку цивільного судочинства.

Вирішуючи клопотання про зупинення провадження в справах, судді не завжди дотримувалися вимог норм процесуального права щодо підстав для такого зупинення

Так, 06.11.2013 р. Апеляційним судом м. Києва скасовано ухвалу Дніпровського районного суду від 18.06.2013 р. про зупинення провадження в справі за позовом К. до С. про стягнення заборгованості. Скасовуючи ухвалу суду, Апеляційний суд м. Києва виходив з того, що зупиняючи провадження у справі, у зв'язку з розглядом кримінальної справи, суд першої інстанції не врахував, що кримінальне провадження жодним чином не стосується особи позивача, а також що відповідач не є ні потерпілою, ні будь-яким іншим чином зацікавленою стороною у справі. Крім того, відповідачем не надало жодних належних доказів на підтвердження взаємозв'язку кримінального провадження із заявленим К. цивільним позовом.

Апеляційний суд м. Києва своєю ухвалою від 17.12.2013 р. скасував ухвалу Деснянського районного суду від 25.12.2012 р., якою було зупинено провадження за позовом ТОВ "Т." до Л.Р., ТОВ "О.", ТОВ "П." про стягнення боргу. Зупиняючи провадження, суд першої інстанції виходив із того, що у провадженні Солом'янського райсуду знаходиться цивільна справа за позовом Л.О. до ТОВ "Т." до Л.Р., ТОВ "П." про визнан-

ня договорів недійсними. Апеляційний суд у своїй ухвалі виходив з того, що судом першої інстанції зупинено провадження у справі лише на підставі копії позовної заяви Л.О., адресованої до Солом'янського районного без з'ясування обставин, від яких залежить зупинення провадження у справі відповідно до чинного законодавства. Зокрема, таких, як відкриття провадження в іншій справі та наявність певних фактів, які є предметом дослідження в іншій справі, які безпосередньо впливають на вирішення даного спору.

Судді припускалися помилок при визначенні підсудності справ

Постановляючи ухвали про передачу справ до належного суду та повернення позовної заяви позивачу для подання до належного суду, суди першої інстанції невірно застосували норми Глави 1 Розділу 3 ЦПК України.

Так, ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Деснянського районного суду від 29.10.2013 р. за позовом Л.О. до С., треті особи – державний нотаріус П'ятнадцятої Київської державної нотаріальної контори Р., державний нотаріус Першої київської державної нотаріальної контори М. Головного управління юстиції у м. Києві, Л.Т., Л.Б., Л.П., Відділ опіки та піклування Деснянського району м. Києва, про визнання недійсним заповіту. Суд першої інстанції виходив з того, що правила виключної підсудності до даного позову не застосовуються, а тому повинні розглядатися за правилами ч. 1 ст. 109 ЦПК України за загальними правилами підсудності, за місцем проживання відповідача.

Відповідно до ч. 1 ст. 114 ЦПК України позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцезнаходженням відповідача. Правила виключної підсудності, які застосовуються до позовів з приводу нерухомого майна, стосуються також позовів про визнання правочину з нерухомістю недійсними. Оскільки спір (визнання заповіту недійсним) виник щодо нерухомого майна, а саме квартира, яка була оспорюваним заповітом була заповідана відповідачу, то справа має розглядатися за місцезнаходженням цієї квартири, тобто за правилами виключної підсудності.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Деснянського районного суду від 21.10.2013 р. за заявою П.Д., зацікавлені особи: П.Ю., Служба у справах дітей Деснянської районної в м. Києві державної адміністрації, Відділ державної реєстрації актів цивільного стану Деснянського районного управління юстиції, Відділ державної реєстрації актів цивільного стану Дніпровського районного управління юстиції про усиновлення дітей повернуто заявнику для подачі до належного суду. Згідно із ст. 251 ЦПК України заява про усиновлення дитини або повнолітньої особи, яка не має матері, батька або була позбавлена їхнього піклування, подається до суду за місцем їх проживання. Відповідно до ч. 1 ст. 29 ЦК України місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, що придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово. Виходячи з матеріалів справи та враховуючи місцепроживання заявника, матері та її дітей, а саме Деснянський район м. Києва, не можна погодитися з висновком суду про те, що заява подана заявником з порушенням правил підсудності. Виходячи з наведеного, ухвалу суду законною та обґрунтованою назвати не можна, а тому така ухвала підлягає скасуванню, а питання прийняття заяви необхідно передати на новий розгляд до суду першої інстанції.

Допускалися порушення процесуального законодавства при відмові у відкритті провадження у справі на підставі п. 1 ч. 2 ст. 122 ЦПК України

Так, Апеляційним судом скасовано ухвалу Дарницького районного суду, якою відмовлено у відкритті провадження у справі за позовом ТОВ «К.» до ВДВС Дарницького

РУЮ в м. Києві, третя особа – К. про звільнення майна з-під арешту. Суд першої інстанції, керуючись п. 1 ч. 2 ст. 122 ЦПК України, виходив з того, що справа не підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства. Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції, Апеляційний суд виходив з того, що суд не перевіряв підстави виникнення спірних правовідносин, оскільки вони виникли між сторонами після виконання рішення суду, що ухвалене за результатами розгляду цивільної справи.

Апеляційним судом було скасовано ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва, якою відмовлено у відкритті провадження у справі за позовом Б. до головного управління освіти Деснянської районної у м. Києві державної адміністрації, середнього загальноосвітнього навчального закладу № 213, Науково-методичного центру практичної психології при Київському міському університеті педагогічних працівників імені Б.Д. Грінченка про визнання дій неправомірними, бездіяльності протиправною та зобов'язання присвоїти відповідну категорію. Скасовуючи вищезазначену ухвалу, колегія суддів виходила з того, що правовідносини, які виникли між сторонами, є трудовими та справа підлягає розгляду в порядку цивільного судочинства.

*Були також виявлені порушення при прийнятті судами першої інстанції
ухвал щодо заміни сторони провадження*

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Деснянського районного суду від 31.05. 2013 р. за заявою ПАТ “С.”, заінтересовані особи: Ш., Відділ державної виконавчої служби Деснянського районного управління юстиції у м. Києві про заміну сторони у виконавчому провадженні. Розглянувши заяву ПАТ “С.” про заміну сторони у виконавчому провадженні за відсутності Ш., суд першої інстанції вважав, що остання належним чином повідомлена про розгляд даної заяви. З таким висновком Апеляційний суд не погодився, оскільки в матеріалах справи відсутні докази про отримання Ш. судової повістки-повідомлення або повідомлення її іншими засобами зв'язку, що дає підстави вважати, що суд порушив норми процесуального права при розгляді заяви ПАТ “С.” про заміну сторони у виконавчому провадженні.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва було скасовано ухвалу Дніпровського районного суду від 15.08. 2013 р. за заявою ПАТ “С.” про заміну сторони виконавчого провадження. Замінено сторону виконавчого провадження з ПАТ “С.” на ТОВ “Ф.”, як правонаступника. Як вбачається з копії договору факторингу №15 від 28.11.2012 р. ПАТ “С.” передав ТОВ “Ф.” свої права вимоги заборгованості по кредитних договорах, які укладені з боржниками, що зазначені у реєстрі заборгованості боржників, а ТОВ “Ф.” шляхом надання фінансової послуги банку набуло право вимоги такої заборгованості від боржників та передав банку за плату грошові кошти в розпорядження у розмірі, що становить ціну продажу. Зазначені обставини судом першої інстанції встановлені вірно, але висновок суду першої інстанції про те, що вимога ПАТ “С.” про заміну сторони виконавчого провадження є обґрунтованою та такою, що підлягає задоволенню, є помилковим та таким, що не відповідає обставинам справи. Таким чином, суд першої інстанції безпідставно змінив сторону виконавчого провадження, яке ще не відкрито, крім того, по даній справі ще навіть не видано судом виконавчого листа. Законодавством не передбачено заміни сторони на правонаступника у справі, рішення у якій набрало законної сили. Передбачена лише заміна сторони виконавчого провадження - ст. 378 ЦПК України. Отже, у суду були відсутні підстави для задоволення заяви банку про заміну сторони у справі, рішення по якій набрало законної сили, та про видачу виконавчого листа правонаступнику банку.

При розгляді даної категорії справ, судам слід керуватися правовим висновком Верховного Суду України, згідно з яким в порядку ст. 378 ЦПК України із заявою про

заміну сторони у виконавчому провадженні вправі пред'явити не тільки сторона у даному виконавчому провадженні, а й особа, яка є правонаступником сторони. На практиці це найчастіше стосується випадків відступлення банками належного їм права вимоги за кредитними договорами, а також договорами застави (іпотеки) іншим особам на підставі договорів про відступлення права вимоги, які укладаються вже після набрання чинності судовими рішеннями, і на виконання яких відкриті виконавчі провадження.

Суддями районних судів допускалися порушення вимог ЦПК України при розгляді заяв про видачу судового наказу та видачу виконавчих листів чи їх скасувань

Ухвалою Деснянського районного суду м. Києва від 29.10.2013 р. в задоволенні заяви КС «У.» про видачу виконавчого листа на примусове виконання рішення постійно діючого третейського суду при Асоціації виробничих підприємств “Б.” в справі за позовом КС “У.” до Т. про стягнення заборгованості відмовлено. З матеріалів справи вбачається, що рішенням постійно діючого третейського суду при Асоціації виробничих підприємств “Б.” від 09.09.2013 р. у справі за позовом КС “У.” до Т. про стягнення заборгованості, позов задоволено частково та стягнуто з Т. матеріальну шкоду в розмірі 42751 грн. 36 коп. Відмовляючи в задоволенні заяви про видачу виконавчого листа, суд першої інстанції виходив з того, що Т. не брав участі у справі при розгляді третейським судом позовної заяви КС “У.” до Т. про стягнення заборгованості, відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 389-10 ЦПК України та п. 9 ст. 56 Закону України “Про третейські суди”. Не погодившись із таким висновком, Апеляційний суд своєю ухвалою від 04.12.2013 р. скасував ухвалу суду першої інстанції, оскільки відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 389-10 ЦПК України відмова у видачі виконавчого листа можлива в разі вирішення третейським судом питання про права і обов'язки осіб, які не брали участі у справі, тобто про права та обов'язки третіх осіб, які не є сторонами третейської угоди і не могли брати участі у розгляді справи, а не з підстав неповідомлення сторони третейської угоди про час та місце розгляду справи чи вирішення справи за відсутності сторони третейської угоди.

Скасовані ухвали, якими були залишені заяви про видачу виконавчого документа без розгляду та повернуті заявнику, оскільки заява, що подана заявниками, не відповідає вимогам ст. 389-8 ЦПК України

Скасовуючи такі ухвали, Апеляційний суд виходив з того, що судом першої інстанції були зроблені передчасні висновки, щодо повернення заяв, без надання заявнику строку для усунення недоліків, згідно ст. 389-8, 121 ЦПК України.

Багато постановлених Дніпровським райсудом ухвал було скасовано.

Допускалися помилки під час вирішення питання про поновлення строків пред'явлення виконавчих листів до виконання

Так, Деснянським районним судом від 13.09.2013 р. було задоволено заяву про поновлення строку для пред'явлення виконавчих листів за рішенням Деснянського райсуду від 23.07.2013 р. Задовольняючи заяву, суд першої інстанції виходив з того, що на момент розгляду зазначеної заяви строк пред'явлення виконавчого листа до виконання сплив, а тому вбачаються підстави для задоволення заяви про його поновлення. З матеріалів справи вбачається, що докази про належне повідомлення Б. про час і місце судового засідання відсутні. Скасовуючи вищезазначену ухвалу, Апеляційний суд виходив з того, що судом першої інстанції порушено порядок вирішення питання про поновлення строку пред'явленого виконавчого документа до виконання.

Допускалися порушення законодавства при закритті провадження в справі відповідно до ст. 205 ЦПК України та розгляді справ, які не підлягають розгляду в порядку цивільного судочинства

Порушуючи вимоги п. 1 ч. 1 ст. 205 ЦПК України, районними судами м. Києва були постановлені ухвали про закриття провадження в справі у зв'язку з тим, що скарги на дії державного виконавця при виконанні рішення третейського суду, подані всупереч порядку, який визначений КАС України. Оскільки Державна виконавча служба України є органом виконавчої влади, дані категорії скарг підлягають розгляду Окружним адміністративним судом м. Києва. Апеляційний суд не погодився з такими висновками районного суду, оскільки до юрисдикції адміністративних судів належать усі справи з приводу оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної виконавчої служби щодо виконання судових рішень на підставі виконавчих документів, виданих судами всіх юрисдикцій, за винятком тих, які видано загальними та господарськими судами у разі звернення до суду сторін відповідного виконавчого провадження чи їх представників. А скарги були подані сторонами виконавчих проваджень.

Деякими суддями районних судів м. Києва були розглянуті по суті аналогічні скарги, а тому з метою однакового застосування законодавства при розгляді даної категорії справ суддям необхідно враховувати вищезазначені висновки Апеляційного суду з метою недопущення подібних випадків різного застосування законодавства.

Скасовано низку ухвал про закриття провадження на підставі п. 2 ч. 1 ст. 205 ЦПК України.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва скасовано ухвалу судді Деснянського районного суду про закриття провадження на підставі п. 5 ч. 1 ст. 205 ЦПК України в справі з позовом ПАТ КБ «П.» до Г. про стягнення заборгованості за кредитним договором. Причиною скасування вищезазначеної ухвали стало те, що суд першої інстанції дійшов помилкового висновку, що рішення третейського суду було прийняте з приводу спору про той самий предмет із тих самих підстав, що заявлені у даному позові.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва скасовано ухвалу судді Деснянського районного суду про закриття провадження на підставі п. 4 ч. 1 ст. 205 ЦПК України в справі з позовом Г. до К. про повернення грошових коштів. Причиною скасування вищезазначеної ухвали стало те, що судом першої інстанції не було з'ясовано, чи відповідає мирова угода вимогам закону, зокрема ст. 175 ЦПК України. Крім того, предметом угоди є нерухоме майно, на яке накладено арешт, що унеможливорює в даному випадку укладення мирової угоди.

Суддями Апеляційного суду м. Києва скасовано значну кількість ухвал про задоволення заяв про забезпечення позову або про відмову в задоволенні позову

Прикладом цього може бути ухвала Апеляційного суду м. Києва від 18.12.2013 р. про скасування ухвали Дарницького районного суду від 26.09.2013 р. у справі за позовом ТОВ «С.» до А., Я., М.М., З., Г., М.Д., Д., М.В., Л., М.Ю., Р.В., Б., П., К., Ш., Р.З., О., Р.Д. про зобов'язання вчинити певні дії, якою задоволено заяву про забезпечення позову шляхом заборони будь-яким особам здійснювати роботи з примусового демонтажу тимчасових споруд торгівельних кіосків (павільйонів), які належать відповідачам і знаходяться в різних районах м. Києва. Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції, Апеляційний суд виходив з того, що не було передбачених законом підстав для забезпечення позову в спосіб, що обраний позивачем та судом, оскільки такий вид забезпечення позову не відповідає позовним вимогам. А також представником позивача не доведено того, що необрання саме такого виду забезпечення позову може ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду у випадку задоволення позову судом.

Ухвалою Дарницького районного суду від 02.09.2013 р. задоволено заяву представника позивача С. про забезпечення позову шляхом накладання арешту на квартиру за позовом Т. до ВДВС Дарницького РУЮ у м. Києві, філії 10 ПП «Н.», треті особи – ПАТ «У.», М. про визнання недійсним прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна. Скасовуючи ухвалу, колегія суддів виходила з того, що суд першої інстанції не навів мотивів прийнятого ним судового рішення щодо забезпечення позову та врахував положення щодо співмірності заявлених позовних вимог.

Порушувалося законодавство при вирішенні питання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду

Так, ухвалою Деснянського районного суду від 14.05.2013 р. надано дозвіл на примусове виконання на території України рішення Арбітражного суду м. Москви Російської Федерації від 12.03.2012 р., а також ухвалено видати виконавчий лист про стягнення заборгованості з К. на користь ТОВ «А.». Задовольняючи клопотання ТОВ «А.», суд першої інстанції виходив з того, що Україна відповідно до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, що підписана від імені України в м. Мінську 22.01.1993 р., прийняла на себе зобов'язання визнавати і виконувати рішення, що винесені, зокрема, на території Російської Федерації.

Ухвалою Апеляційного суду м. Києва від 17.07.2013 р. ухвалу районного суду було скасовано з тих підстав, що клопотання повинно подаватися і розглядатися згідно з Київською Угодою, тобто Угодою про порядок вирішення спорів, пов'язаних зі здійсненням господарської діяльності, що підписана урядами держав-учасниць СНД у м. Києві 20.03.1992 р. Боржник К. не є господарюючим суб'єктом, не має статусу підприємця, незважаючи на це, спір було вирішено некомпетентним судом - Арбітражним судом м. Москви. Відповідно до ст. 9 Угоди у виконанні рішення може бути відмовлено на прохання сторони, проти якої воно спрямоване, якщо ця сторона надасть компетентному суду за місцем, де виклопочується виконання рішення, докази того, зокрема, що спір згідно з цією угодою вирішений некомпетентним судом.

Порушення норм законодавства при перегляді рішень у зв'язку із нововиявленими обставинами

Так, відмовляючи в задоволенні заяви про перегляд у зв'язку із нововиявленими обставинами в справі за позовом Д.Т. до Д.О. про розірвання шлюбу та поділ майна подружжя, суд першої інстанції дійшов неправильного висновку про те, що позивачем пропущений строк для подання заяви про перегляд ухвали суду у зв'язку із нововиявленими обставинами. При цьому підстав на підтвердження поважності причин пропущення процесуального строку звернення до суду із заявою про перегляд у зв'язку із нововиявленими обставинами позивачем не наведено, а також будь-які належні та допустимі докази щодо цього відсутні.

Скасовуючи дану ухвалу та передаючи заяву на новий розгляд, колегія суддів виходила з того, що клопотання про поновлення пропущеного строку на подання заяви про перегляд судового рішення у зв'язку нововиявленими обставинами і заява про перегляд такого судового рішення (у разі поновлення пропущеного строку) розглядаються у різних судових засіданнях, оскільки при їх розгляді доведенню й дослідженню підлягають різні обставини, крім того, докази на їх підтвердження є різними. Однак суд першої інстанції, розглядаючи заяву, не вирішив питання щодо розгляду клопотання про поновлення строку для подачі заяви.

Показники якості розгляду справ районними судами м. Києва, %

№ п/п	Найменування районного суду м. Києва	Кількість розглянутих справ апеляційним судом у 2013 році	Кількість скасованих та змінених судових рішень за 2013 рік	Відсоток скасованих та змінених судових рішень від числа розглянутих у 2013 році, %
1	Голосіївський	1095	349	32
2	Дарницький	1548	594	38
3	Десянянський	1006	359	36
4	Дніпровський	1453	580	40
5	Оболонський	1228	395	32
6	Печерський	1673	415	25
7	Подільський	802	272	34
8	Святошинський	1306	477	37
9	Солом'янський	1472	489	33
10	Шевченківський	2313	731	32

Найкращий показник якості розгляду справ має Печерський 25%, Шевченківський, Голосіївський та Оболонський районні суди по 32%, а найгірший – Дніпровський 40%, Дарницький 8% та Святошинський – 37%. Різниця між найкращим та найгіршим показником скасованих та змінених судових рішень становить приблизно 15%.

Кількість скасованих Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ рішень Апеляційного суду м. Києва із залишенням в силі рішень суду першої інстанції

№ з/п	Суддя апеляційної інстанції	Дарницький	Десянянський	Дніпровський	Голосіївський	Оболонський	Печерський	Подільський	Святошинський	Солом'янський	Шевченківський
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Андрієнко А.М.		1				1			2	
2	Антоненко Н.О.	1									
3	Барановська Л.В.					1					
4	Білич І.М.		1				2				1
5	Борисова О.В.		1				1				1
6	Вербова І.М.	2					1		1	1	
7	Волошина В.М.			1	1						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8	Гарашенко Д.Р.						2				1
9	Головачов Я.В.		1	2			1		2		
10	Желепа О.В.						2			1	1
11	Іванченко М.М.				1						1
12	Кабанченко О.А.					1					
13	Качан В.Я.						1		1		
14	Кирилюк Г.М.						1			1	
15	Корчевний Г.В.	1				2	1				1
16	Котула Л.Г.					2	1				1
17	Кравець В.А.									2	1
18	Кулікова С.В.									1	
19	Лапчевська О.Ф.	1		1		1			1	1	
20	Левенець Б.Б.	1	1				1				
21	Мазурик О.Ф.			1							1
22	Махлай Л.Д.				2						
23	Музичко С.Г.					1	2				1
24	Невідома Т.О.					1	1	1			
25	Нежура В.А.				1	1			1	1	
26	Немировська О.В.						1				
27	Папченко М.М.		1	1		1				1	
28	Пікуль А.А.			1	1		1				
29	Побірченко Т.І.							1		1	
30	Поливач Л.Д.					1			2	1	
31	Поліщук Н.В.	1	1					2			
32	Прокопчук Н.О.					1					
33	Ратнікова В.М.				2				1		1
34	Рейнарт І.М.				1	1		1			1
35	Росік Т.В.	1							1	1	1
36	Семенюк Т.А.			1	1						
37	Слободянюк С.В.			1							
38	Слюсар Т.А.							1			
39	Соколова В.В.					1		1			1
40	Стрижеус А.М.									1	
41	Українець Л.Д.	1									
42	Усик Г.І.	1						1		1	1
43	Чобіток А.О.		1			2	1	1		2	
44	Шахова О.В.						1			2	1
45	Шебусва В.А.			2			1				
46	Шиманський В.И.			1							
47	Шкоріна О.І.	1		1		2			1		
48	Ящук Т.І.		1								1
	Усього:	11	9	13	10	19	23	9	11	20	17

При цьому, в 2012 р. кількість скасованих Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ рішень Апеляційного суду м. Києва із залиценням в силі рішень суду першої інстанції становила 122 рішення.

*Кількість скасованих Вищим спеціалізованим судом України
з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвал Апеляційного суду м. Києва
із залишенням в силі ухвал суду першої інстанції за 2013 рік*

№ з/п	Суддя апеляційної інстанції	Дарницький	Десянський	Дніпровський	Голосіївський	Оболонський	Печерський	Подільський	Святошинський	Солом'янський	Шевченківський
1	Білич І.М.				1						
2	Вербова І.М.										1
3	Заришняк Г.М.					1					
4	Кабанченко О.А.						1				
5	Качан В.Я.					1					
6	Корчевний Г.В.						1				
7	Кравець В.А.				1						
8	Невідома Т.О.								1		
9	Чобіток А.О.						1				
	Усього:				2	2	3		1		1

Науковий редактор *І.О. Кресіна*
Художній редактор *В.С. Жиборовський*
Верстка *Г.П. Кондрашина*

Підп. до друку 27.06.2014. Формат 70 × 100/16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 16,3. Ум. друк. арк. 13,8.

ТОВ «Видавництво „Юридична думка”».
01103, м. Київ, вул. Кіквідзе, 18-а.

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 1742 від 06.04.2004 р.

Відруковано у ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф».
02094, м. Київ, вул. Віскозна, 8.

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 2715 від 07.12.2006 р.